

Pedagogisch beleidsplan

Laatste wijziging: 19-10-2016

Inhoud

Voorwoord	3
De missie van peuteropvang Stichting Peutereiland	5
Hoofdstuk 1: De 9 beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling.	6
A: Sociale binding	7
B: Kansen voor betrokkenheid en participatie.....	10
VVE Algemeen	10
Beëindiging VVE.....	11
C: Prosociale normen:	12
D: Erkenning en waardering voor positief gedrag	13
E: Steun van belangrijke volwassenen in de omgeving	14
Ouderbetrokkenheid	15
Ouderparticipatie.	18
De peuterspeelzaal; een onderdeel van lokaal jeugdbeleid.....	19
F: Competenties	22
G: Cognitieve vaardigheden	24
Opbrengstgericht spelen	24
Taal en woordenschat	27
Vorbereidend rekenen	27
Motoriek.....	28
Sociaal-emotionele ontwikkeling	29
H: Schoolmotivatie	30
I: Positieve identiteit	31
Hoofdstuk 2: In de groep	33
Groepsgrootte	33
Dagindeling.....	33
Lokaalindeling.....	33
Wennen.	33
Veiligheid en hygiëne in de groep.....	35
4 ogen op de groep	37
A: Naar de basisschool	39
B: Zorgstructuur	40
Vroeg signalering: zorgen, ondersteuning en doorverwijzing	40
Stroomschema interne zorgstructuur	41
Meldcode.....	44
C: Peuters met een verstandelijke of lichamelijke beperking of chronische ziekte.	45
Hoofdstuk 3: Informatie peuterspeelzaal locaties	46

Voorwoord

Voor u ligt het pedagogisch beleidsplan van peuteropvang Stichting Peutereiland. Met het op schrift stellen van de visie, de pedagogische uitgangspunten en de doelen wordt kwaliteit nagestreefd. De peuteropvang Stichting Peutereiland werkt volgens de kwaliteitseisen zoals deze zijn vastgelegd in de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen.

Het pedagogisch beleid is de basis van de organisatie. Voor pedagogisch medewerkers biedt het kaders voor het pedagogisch handelen en versterkt de professionaliteit. Het beleid biedt ouders en verzorgers informatie over de organisatie waaraan zij hun kinderen toevertrouwen.

Het beleidsplan wordt regelmatig geëvalueerd en zal waar nodig bijgewerkt worden. In de loop van de tijd veranderen inzichten en ideeën. Richtlijnen zullen dan na overleg aangepast moeten worden, wat kan leiden tot wijzigingen in het beleidsplan. Daarmee wordt duidelijk dat een pedagogisch beleidsplan het resultaat is van een cyclisch en dynamisch proces.

Onder Stichting Peutereiland vallen 15 peuterspeelzalen die verdeeld zijn over alle kernen van Goeree-Overflakkee.

Elke peuterspeelzaal heeft zijn eigen ontstaansgeschiedenis. Sinds 1 juli 2008 zijn alle 15 peuterspeelzalen gefuseerd tot 1 stichting: Stichting Peutereiland. Medio 2013 is Stichting Peutereiland gefuseerd met de SWO, Stichting Companen en Stichting JAC tot Stichting Zijn. Vanaf januari 2017 zullen de 15 peuterspeelzalen zich afsplitsen van Stichting Zijn en zelfstandig weer verder gaan als Stichting Peutereiland.

Peuterspeelzaal Olleke Bolleke
Weesmolenstraat14, 3257 XM Ooltgensplaat 06-51535392

Peuterspeelzaal De Rakkertjes
Mauritshof 1, 3258 AP Den Bommel 06-86820473

Peuterspeelzaal De Bengeltjes
Kloosterstraat 14, 3256 AH Achthuizen (0187) 630332

Peuterspeelzaal Het Kabouterhuis
Mercuriuslaan 1, 3255 TV Oude-Tonge 06-86820472

Peuterspeelzaal Bambi
Korteweegje 14, 3244 AL Nieuwe-Tonge (0187) 651596

Peuterspeelzaal Peuterstad
Oranjelaan 14, 3243 AP Stad a/t Haringvliet 06-33878205

Peuterspeelzaal De Driewieler
Beneden Zandpad 7, 3241 GA Middelharnis (0187) 487949

Peuterspeelzaal De Kolibrie
Sperwer 57, 3245 VP Sommelsdijk 06-57730116

Peuterspeelzaal Pippeloentje
Juliana van Stolberglaan 19a, 3241 GL Middelharnis (0187)

Peuterspeelzaal Pinkeltje
Deltastraat 13, 3249 AC Herkingen 06-53589146

Peuterspeelzaal De Hummelhoek
Philipshoofjesweg 57, 3247 XR Dirksland 06-86820471

Peuterspeelzaal De Bezige Bijen
Binnenweg 59, Postbus 5, 3248 ZG Melissant 06-86820470

Peuterspeelzaal Klein Duumpie
Ingang Fresiapad Stellendam 06-86820469

Peuterspeelzaal De Krukel
Jongkoenstraat 1, 3252 AV Goedereede 06-86820468

Peuterspeelzaal De Gornet
Dorpstienden 5, 3253 AS Ouddorp 06-86820467

Op de volgende 10 locaties wordt ook VVE aangeboden:

- Kabouterhuis in Oude-Tonge
- Kolibrie in Sommelsdijk
- Pippeloentje in Middelharnis
- Hummelhoek in Dirksland
- Gornet in Ouddorp
- Olleke Bolleke te Ooltgensplaat
- Bambi te Nieuwe Tonge
- De Driewieler te Middelharnis
- De Bezige Bijen te Melissant
- Klein Duumpie te Stellendam

Het "Pedagogisch kader kindercentra 0-4 jaar" van Elly Singer en Loes Kleerekoper en de publicatie 'Top tien positieve ontwikkeling jeugd (Ince et al., 2013) de beschermende factoren van Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) is uitgangspunt van dit pedagogisch beleidsplan. www.nji.nl/nl/kennis/dossier/sterke-basis-voor-de-jeugd/positieve-ontwikkeling-van-jeugd Hierbij wordt aangesloten bij een integraal, positief jeugdbeleid.

De missie van peuteropvang Stichting Peutereiland

De peuteropvang Stichting Peutereiland biedt een passend aanbod voor kinderen van 2 tot 4 jaar, in een veilig en stimulerend pedagogisch klimaat, waarin ieder kind, ongeacht zijn achtergrond, de ruimte krijgt zich optimaal te ontwikkelen op fysiek, sociaal, emotioneel en cognitief niveau door het aanbieden van veelzijdige en passende speelmogelijkheden. Stichting Peutereiland zet zich in om samen te werken met ouders met als gemeenschappelijk doel het optimaliseren van de ontwikkeling van het kind.

Hoofdstuk 1: De 9 beschermende factoren voor een positieve ontwikkeling

Stichting Peutereiland wil zich richten op het creëren van een sterke basis. De versterking van het gewone, dagelijkse leven is belangrijk om zoveel mogelijk kinderen kansrijk, gezond en veilig te laten opgroeien in hun omgeving. Wat zijn de beschermende factoren die de positieve ontwikkeling van peuters bevorderen?

Lang was de aandacht van beleid en praktijk vooral gericht op het voorkomen en verminderen van risicofactoren in de ontwikkeling van het kind. Een stimulerende opvoeden- en opgroeiomgeving is heel belangrijk. Hierbij wil Stichting Peutereiland aansluiten bij het effectief jeugdbeleid van de gemeente. Er wordt niet alleen aandacht aan risicofactoren besteed maar juist aan beschermende factoren.

Het Nederlands Jeugdinstituut heeft een top 10 van beschermende factoren voor de ontwikkeling van jeugd samengesteld op basis van bestaand onderzoek. Stichting

Peutereiland gebruikt 9 van deze 10 beschermende factoren als houvast en uitgangspunt voor dit beleidsplan namelijk;

1. Sociale binding
2. Kansen voor betrokkenheid en participatie
3. Prosociale normen
4. Erkenning en waardering voor positief gedrag
5. Steun van belangrijke volwassenen in de omgeving
6. Competenties
7. Cognitieve vaardigheden
8. Schoolmotivatie
9. Positieve identiteit

De beschermende factor 'Constructieve tijdbesteding' (het in vrije tijd deelnemen aan activiteiten) is niet van toepassing op de peuterspeelzalen.

Hoewel de factoren afzonderlijk beschreven staan, zijn ze veelal complementair en ondersteunen ze elkaar wederzijds. Het is dan ook van belang ze in samenhang en in aanvulling op elkaar te zien. Voor een uitgebreide beschrijving en onderbouwing van de factoren verwijzen we naar de publicatie Top tien positieve ontwikkeling jeugd (Ince et al., 2013). www.nji.nl/nl/kennis/dossier/sterke-basis-voor-de-jeugd/positieve-ontwikkeling-van-jeugd

A: Sociale binding

De pm'ers (pedagogisch medewerkers) streven naar een warme, ondersteunende relatie met de peuters en de peuters onderling.

Kinderen hebben 3 basisbehoeften:

- Behoefte aan **relatie**
Een kind wil graag dat hij geliefd en gewaardeerd wordt door mensen om zich heen.
- Behoefte aan **competentie**
Een kind wil zichzelf graag competent voelen en heeft hierbij geloof en plezier in eigen kunnen nodig.
- Behoefte aan **autonomie**
Een kind krijgt een steeds grotere behoefte om zelfstandig taken uit te voeren. Een kind vindt het leuk om zelf dingen te kunnen ondernemen, zonder daarbij hulp te krijgen.

Elk kind heeft de drang in zich, om zichzelf te ontwikkelen. Ieder kind ontwikkelt zich op zijn eigen manier in zijn eigen tempo. Een veilige en uitdagende omgeving heeft een stimulerende invloed op de ontwikkeling van de kinderen. Alle verschillende aspecten van de ontwikkeling, sociaal, spraak/taal, creatief, emotioneel, cognitief en motorisch, zijn van groot belang om op te groeien tot evenwichtige mensen.

Doordat de peuter in contact komt met leeftijdgenootjes en volwassenen kan de peuter zich sociaal-emotioneel ontwikkelen. Rekening leren houden met elkaar, samen spelen, het zijn zaken die kinderen in de peuterspeelzaalleeftijd beginnen te leren. Basisvoorwaarden voor de ontwikkeling van het kind zijn een veilige en prettige sfeer die aansluiten bij de belevingswereld van het kind. Het accent ligt op het fijn bezig zijn en niet op de prestaties. De regels die er zijn worden consequent gehanteerd.

Kernpunten binnen het beleid om deze doelstelling vorm te geven zijn:

- respect hebben voor de eigenheid van ieder kind
- kinderen leren respect te hebben voor elkaar
- kinderen stimuleren tot zelfstandigheid
- oog hebben voor de mogelijkheden van ieder kind
- een positieve houding hebben ten opzichte van het kind
- veiligheid en geborgenheid bieden aan het kind zodat het zich kan ontwikkelen.
- duidelijk zijn naar het kind toe.

Om aan te sluiten bij de 3 basisbehoeften, zoals die in het hier boven zijn genoemd (relatie, competentie en autonomie) gebruikt de pm'er vijf interactievaardigheden die essentieel zijn **voor het opbouwen van een veilige, vertrouwde relatie met kinderen en met kinderen onderling.**

Door op een juiste manier met de kinderen te communiceren, voelen zij zich als persoon gewaardeerd, voelen zij zich welkom in de groep en weten ze dat ze kunnen rekenen op de pm'er!

- Emotionele steun, sensitieve responsiviteit.
De pm'er heeft echte aandacht voor alle kinderen. Zij luistert naar de kinderen en gaat in gesprek. Zij doet dit bijvoorbeeld door mee te voelen met het kind; als de

peuter trots (is) dat het iets kan, dan is de pm'er het ook. Tevens kijkt de pm'er goed naar de lichaamstaal van het kind om daar adequaat op te reageren.

- Respect voor de autonomie van het kind.
De pm'er geeft de peuters de gelegenheid om hun eigen oplossingen te vinden en keuzes te maken. Bij individueel contact geeft ze de leiding aan het kind. Zij past haar handelen af aan het individuele kind, zij doet dit door rekening te houden met het temperament en ontwikkelingsniveau van het kind.
- Praten, uitleggen en luisteren.
De pm'er maakt de buitenwereld en de gevoelswereld voor de kinderen begrijpelijk door te praten, uit te leggen en naar de kinderen te luisteren.
- Structuur en rituelen
Op de peuterspeelzaal wordt er door de pm'er duidelijk leiding gegeven en worden er grenzen gesteld. De pm'er geeft positieve gedragsaanwijzingen leert de kinderen wat ze moeten doen door het gebruik van rituelen en door zelf het goede voorbeeld te geven. Zij voorkomt gedragsproblemen door het geven van aanwijzingen, door het tonen van modelgedrag in rituelen, door een goede inrichting van de peuterspeelzaal en door het gebruik van een goed dagritme.
- Ondersteunen van positieve relaties tussen kinderen.
De pm'er zorgt ervoor dat de kinderen zich veilig en vertrouwd met elkaar voelen. Ze stimuleert verbondenheid in de groep en het wij-gevoel door het gebruik van rituelen, vaste liedjes en het geven van positieve aandacht aan alle kinderen. Ze stimuleert vriendschap tussen de kinderen en plezier in samen spelen.

De interactievaardigheden van de pm'er komt terug in alle contacten met de kinderen. In de volgende hoofdstukken zal de functie van de peuterspeelzaal verduidelijkt worden met concrete voorbeelden die te zien zijn bij peuterspeelzalen binnen Stichting Peutereiland .

De rol van de pedagogisch medewerker (pm'er) t.a.v. sociale binding:

De pm'ers leveren een bijdrage aan de opvoeding van het kind. Wij vinden het belangrijk dat deze bijdrage positief is en dat de pm'ers zich betrokken voelen bij het kind.

Om aan te sluiten bij de ontwikkeling van de individuele peuter is goed luisteren, observeren en interpreteren door de pm'er een voorwaarde. Alleen dan is het mogelijk aan te sluiten bij de belevingswereld van het individuele kind. De pm'ers spelen actief mee, zij gaan uit van de activiteiten die de peuters zelf aangeven, probeert spelsituaties uit te breiden of nieuw perspectief te bieden. Peuters worden aangesproken op wat ze zelf kunnen. De pm'ers bewaken het klimaat in de groep en hanteren daarbij duidelijke regels en grenzen. Positief gedrag wordt beloond en ongewenst gedrag wordt zoveel mogelijk genegeerd.

Om rust in de groep te kunnen bieden is structuur en duidelijkheid nodig. De pm'ers zijn bewust van hun voorbeeldfunctie en geven aan op welke veilige en sociale manier een kind kan functioneren in de groep. Hiernaast is het belangrijk dat het kind voldoende mogelijkheden krijgt om een relatie aan te gaan met één of meerdere pm'ers, zodat hij/zij zich geborgen en veilig voelt in de groep te midden van zijn/haar groepsgenootjes. Om dit te bereiken moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan:

- Wij proberen in een groep zoveel mogelijk met vaste pm'ers te werken.

- Aan de kinderen wordt de gelegenheid geboden om aan de pm'ers, andere kinderen en de omgeving te wennen.
- Naast groepsgerichte activiteiten proberen wij het kind individuele aandacht te geven.
- Het aangeboden speelgoed en de activiteiten worden afgestemd op het niveau van het kind.

Bezetting van de groepen.

Op alle groepen binnen alle peuterspeelzaal staan twee betaalde, gekwalificeerde pm'ers. Dit komt overeen met de wet. In verband met veiligheid werkt de pm'er niet alleen.

B: Kansen voor betrokkenheid en participatie

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) stelt gemeenten verantwoordelijk voor een aanbod van zorg en welzijn dat iedere burger de kans biedt om te participeren in de maatschappij. Dat participeren gaat niet vanzelf. Jonge burgers moeten de gelegenheid hebben om dat in de praktijk met andere burgers te leren (Van Oenen en anderen, 2011).

Het ene kind heeft daar meer begeleiding bij nodig dan de andere.

Het doel van VVE is het voorkomen van, vroegtijdig opsporen en aanpakken van taal-, sociaal-emotionele- en/of motorische achterstanden bij jonge kinderen met als resultaat een aanzienlijke vergroting van kansen aan het begin van hun schoolloopbaan. Kinderen die een extra stimulans kunnen gebruiken in hun ontwikkeling (taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling of motorische ontwikkeling) komen in aanmerking.

VVE Algemeen

Op 10 van de 15 peuterspeelzaal locaties wordt VVE aangeboden.

Op de 10 VVE groepen kan het net anders werken dan in de reguliere groepen. Bij elk van de hoofdstukken staat in het kader aangegeven wat er op de VVE-groepen anders of extra gedaan wordt.

VVE staat voor: Voor- en Vroegschoolse Educatie. Het is een verzamelnaam voor de methodische en systematische ondersteuning van de ontwikkeling van jonge kinderen, in de leeftijd van 2 tot 6 jaar. Dit vindt plaats door middel van een VVE-programma.

Voor plaatsing van een kind is een officiële verwijzing van het consultatiebureau nodig. Het consultatiebureau geeft aan de peuterspeelzaal door welk kind voor het VVE-programma in aanmerking komt. De peuterpm'er heeft hierbij een signalerende functie. De pm'er kan, na overleg met de ouders, bij het consultatiebureau aangeven welk kind mogelijk in aanmerking komt. Het consultatiebureau kan dan, na een gesprek met de ouder, toestemming geven om deel te nemen aan het VVE-programma op de peuterspeelzaal.

Het eerste en het tweede dagdeel betaalt de ouder aan de peuterspeelzaal via de ouderbijdrage.

Het derde en vierde dagdeel wordt bekostigd door de gemeente en zijn dus voor de ouder gratis.

Op een VVE-groep

Op een locatie waar VVE wordt aangeboden zijn 2 reguliere groepen aan elkaar gekoppeld. Een VVE peuter komt dus naar 2 groepen, is totaal 4 dagdelen.

Specifieke kenmerken van de VVE-groep

- De pm'ers zijn geschoold in het aanbieden van VVE.
- VVE kinderen krijgen een warme overdracht naar de basisschool

- Op de groep wordt volgens het programma van Uk & Puk gewerkt (Zie uitleg hoofdstuk Uk & Puk methode)
- Een pm'er is alle 4 de dagdelen werkzaam.

Beëindiging VVE.

Een peuter heeft grote sprongen gemaakt in zijn taalontwikkeling zodat er geen sprake meer is van een achterstand. Het kind heeft geen extra taalondersteuning meer nodig.

De VVE indicatie kan dan worden gestopt. Het is van belang om tijdens het hele VVE traject hier transparant in te zijn. Daarom moet dit vanaf aanvang van de procedure al worden gecommuniceerd met ouders en ook gaande weg het proces door de pm'ers. De jeugdarts communiceert dit met ouders bij afgeven van de VVE indicatie en de pm'ers communiceren dit met ouders tijdens de oudergesprekken.

De werkwijze is als volgt:

1. De pm'er observeert de peuter m.b.v. de ZO Praat ik observatie lijst. De pm'er hanteert hierbij de volgende score van het afname moment;
 - Bij 26 maanden, minimaal 12 items ja van de 15
 - Bij 32 maanden, minimaal 14 items ja van de 18
 - Bij 38 maanden, minimaal 15 items ja van de 19
 - Bij 44 maanden, minimaal 12 items ja van de 15

Wanneer de minimale score is behaald is er geen sprake meer van een ontwikkelingsachterstand.

Ouders worden door de pm'er ingelicht over de afgenomen observatie, de score en de vervolgstappen (het al dan niet stoppen van een VVE indicatie en stimuleren deelname reguliere peuterspeelzaal)

2. Heeft de peuter de minimale score behaald, wordt de intern begeleider geraadpleegd door de pm'er. De intern begeleider observeert de peuter met de ZO Praat ik observatie lijst (second opinion). De intern begeleider en pm'er delen hun bevindingen. Bij het aantal minimum behaalde items neemt de pm'er contact op met de jeugdverpleegkundige en worden ouders door de pm'er hierover geïnformeerd.
3. Verpleegkundige overlegt met arts.
4. Arts – roept op en beoordeelt. Komen de ouders niet op afspraak bij de jeugdarts dan neemt de jeugdverpleegkundige contact op met ouders.
5. Terugkoppeling naar peuterspeelzaal (door jeugdverpleegkundige)

C: Prosociale normen:

Stichting Peutereiland draagt duidelijke waarden en normen uit en leeft deze na t.a.v. positief gedrag.

Op de peuterspeelzaal leren we de peuters democratische waarden als: samen delen, elkaar helpen, samen conflicten oplossen. Ze leren ook omgaan met verschillen, rekening houden met elkaar en goede manieren, die noodzakelijk zijn om het sociale verkeer tussen mensen in goede banen te leiden. Zij maken dat men zich veilig voelt in de omgeving. Het is zaak dat wij onze kinderen opvoeden tot maatschappelijke individuen, die respect hebben voor de geldende normen en waarden en die van andere culturen en voor de eigenheid van het individu.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Er wordt aandacht besteed aan regels als o.a. samen delen, tijdens gezamenlijke activiteiten.
- Bij conflicten wordt gezocht naar een gezamenlijke oplossing, "sorry" zeggen hoort daar ook bij.
- Elkaar helpen met bijvoorbeeld de jas aan trekken.

Spelen op de peuterspeelzaal

- peuters met elkaar in contact brengen; een sfeer creëren waarin zij zich prettig en veilig voelen.
- aan de peuter de mogelijkheid bieden zich in eigen tempo en naar eigen interesse te ontplooiën; dit houdt in dat de ruimte en het materiaal geschikt moeten zijn voor peuters, opdat zij naast sociale ontwikkeling ook allerlei spel- en materiaal mogelijkheden aangeboden krijgen.
- de peuter nieuwe ervaringen te laten opdoen.
- de peuter leren vertrouwen te krijgen in zichzelf en in andere volwassenen dan hun eigen ouders / verzorgers.

Sociale omgang

De peuterleeftijd is een hele belangrijke periode voor de sociale ontwikkeling. Spelen de jongste peuters nog voornamelijk naast elkaar, de oudere peuters zijn vaak al in staat tot samenspel, rollenspel en samen delen.

Onder sociale omgang verstaan wij alle intermenselijke relaties. De omgang met elkaar wordt gekenmerkt door respect, rekening houdend met een ander, maar ook (leren) opkomen voor jezelf.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Dat de pm'er het goede voorbeeld geeft.
- Ongewenst sociaal gedrag gecorrigeerd wordt en gewenst gedrag geprezen.
- Er uitleg wordt gegeven over het gedrag van peuters en pm'ers, zodat de peuters het begrijpen en leren ermee om te gaan.
- Wij het sociale gedrag stimuleren door spelletjes, waarbij aspecten zoals op je beurt wachten, luisteren naar elkaar en samen plezier hebben, aan de orde komen.

D: Erkenning en waardering voor positief gedrag

Respect voor autonomie is belangrijk voor het zelfvertrouwen en de zelfstandigheid van de peuter. Het bevordert de betrokkenheid van de peuter bij zijn spel. Bij respect hebben voor eigen keuzes van de peuter houden we rekening met karakter en (culturele) achtergrond van het kind/gezin.

Binnen de peuterspeelzaal is dit te zien aan:

- We geven peuters de ruimte om dingen te proberen en te ontdekken.
- We reageren positief op wat de peuter doet.
- Bij een gezamenlijke activiteit wordt niet alles voor gedaan, maar de peuter krijgt de gelegenheid om zelf te ontdekken (b.v. wat kan ik met dit materiaal).
- Open te staan voor wensen en ideeën van de peuter.
- Open te staan voor wensen en ideeën van de ouders.

Morele competenties (kijk, ik ben een lief, goed kind)

Peuters willen er graag bij horen en verlangen naar goedkeuring. Ze zijn ontvankelijk voor regels en gezamenlijke rituelen. Ze leren gehoorzamen en ook om zichzelf te gehoorzamen. Dat laatste wil zeggen dat ze minder impulsief worden.

Binnen de peuterspeelzaal is o.a. dit te zien aan:

- Het kind kan aanwijzingen van de pm'ers opvolgen en luisteren. Het kind kan rituelen opvolgen als handen wassen, groeten bij weggaan en binnenkomen.
- Het kind wordt gestimuleerd om zich te uiten, als hij zich onheus behandeld voelt, hij kan het dat zeggen en duidelijk maken.
- De kinderen worden gestimuleerd om te zeggen wat hij of zij graag wil.
- Er wordt rekening gehouden met diversiteit. Elk kind is anders, sommige kinderen kunnen meer, anderen kunnen minder, sommige nuttigen ander eten, soms spreekt een kind een andere taal.

E: Steun van belangrijke volwassenen in de omgeving

Steun van volwassenen levert een belangrijke bijdrage aan het welbevinden van kinderen. De pedagogisch medewerkster biedt direct steun in:

Emotionele steun, sensitieve responsiviteit (zie de 3 basisbehoeften genoemd bij het hoofdstuk sociale binding: relatie, autonomie en competentie)

Veiligheid

Veiligheid is het creëren van een sfeer waarin de peuter zich geborgen voelt.

De speelzaal is vaak de eerste stap buiten de thuissituatie, dus is het belangrijk dat de peuter zich op de speelzaal “thuis” voelt én zichzelf kan zijn. Vanuit zo’n veilige basis kan een peuter zich gaan ontwikkelen. Wij willen dat een peuter zich begrepen en beschermd voelt.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Het stellen van duidelijke regels en het bieden van een duidelijke structuur.
- Informatie en uitleg te geven over de dagelijkse gang van zaken in de groep.
- Emotionele begeleiding (bijv. troosten en prijzen).
- Pm’ers zich actief inleveren in de wereld van de peuters.

Structuur

Structuur is: duidelijk geordende richtlijnen voor de peuter en zijn omgeving. Deze vaste regels dragen bij aan een veilige basis om te spelen en te ontwikkelen voor de kinderen. De peuter zal zich veilig en geborgen voelen als de grens van wat wel of niet mag, duidelijk is.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Structuur in ruimte: de inrichting van het lokaal (creëren van verschillende hoeken)
- Structuur in tijd; dagritme.
- Het stellen van duidelijke regels, gewoonten en grenzen (met name in sociaal gedrag van de peuter en het gebruik van materialen).
- Het is belangrijk voor de peuter om regels/grenzen te krijgen, in het belang van de veiligheid en het sociale verkeer.
- Continuïteit in de groepssamenstelling en vaste pm’ers op de groep.

Indirecte steun:

Ontmoeten

De peuterspeelzaal is naast een ontmoetingsplek voor peuters, een ontmoetingsplek voor ouders. De peuterspeelzaal bevordert het uitwisselen van ervaringen met ouders over de opvoeding van hun kinderen en het herkennen van problemen in de ontwikkeling van kinderen. Daarbij worden ouders gesteund door de pm’ers uit de speelzalen. Dit gebeurt op de volgende wijzen:

- opvoedingsondersteuning: op basis van gelijkwaardigheid over de opvoeding en de ontwikkeling van de peuter te praten.
- signalerende taak: bijvoorbeeld ten aanzien van de gezondheid, hygiëne, gedrag. De ouders kunnen zo nodig doorverwezen worden naar andere instanties.

- ouders even ontlasten van de voortdurende zorg voor de peuter en/of ouders leren hun kind een paar uur aan andere volwassenen toe te vertrouwen.
- ouders gelegenheid bieden tot het ontmoeten van andere ouders met een kind van dezelfde leeftijd.

Ouderbetrokkenheid

Peuters nemen twee of vier (VVE) dagdelen per week deel aan voorschoolse educatie. De overige tijd zijn kinderen thuis, bij hun ouders. Ouders hebben een grote invloed op de ontwikkeling van hun kinderen.

De peuterspeelzalen van Stichting Peutereiland zetten zich in om samen te werken met ouders, de thuissituatie en peuterspeelzaal. Door op elkaar af te stemmen worden betere resultaten bereikt die ten gunste komen aan de ontwikkeling en/of gedrag van de peuter en aan het opvoedingsklimaat thuis. Als het gaat om wederzijdse betrokkenheid van ouders en peuterspeelzaal werken ze samen en gaan ze met elkaar in gesprek met een gemeenschappelijk doel...de kinderen moeten er beter van worden.

Een onderdeel van de ouderbetrokkenheid zijn de KIJKouders.

De KIJKouder is van harte welkom om naar zijn of haar kind te kijken. Tijdens het kijken wordt een ouder bijgepraat over de ontwikkelingen. De KIJKouders zijn maximaal 1,5 uur per dagdeel welkom.

Inzet social media: Ouders worden op de hoogte gehouden van de activiteiten op de peuterspeelzaal. De pm'er zet per dagdeel foto's en/of tekstberichten, vragen op de app. De volgers van een groep ontvangen een nieuw bericht direct via de app, via de website of via de email nieuwsbrief. Een groep en de berichten zijn voor buitenstaanders niet zichtbaar. Ouders kunnen d.m.v. de informatie via de app direct aansluiten op de informatie van de peuterspeelzaal. Gesprekjes voeren of vragen stellen over een foto en/of activiteit etc.

Overdracht bij brengen en ophalen zijn belangrijke informatiemomenten om voor pm'ers goed aan te kunnen sluiten bij de kinderen en hun belevingswereld, bij hun ervaringen thuis, bij hun familie. Pm'ers kunnen dan sensitief en responsief zijn als zij de kinderen echt kennen. Hiervoor is goed contact met de ouders een vereiste.

Op alle peuterspeelzalen worden aan de hand van de structurele observatiemomenten oudergesprekken gevoerd. De informatie over de ontwikkeling van het kind thuis en op de peuterspeelzaal wordt uitgewisseld. De rapportage van het kindvolgsysteem is in deze gesprekken de rode draad en zullen o.a. als overdracht naar de basisschool dienen (naast het overdrachtboekje). Ouders zijn zodoende op de hoogte van de inhoud. Er zijn binnen het Opbrengst Gericht Spelen (zie uitleg hoofdstuk) (en de VVE methodiek) verschillende momenten en verschillende manieren om ouders bij de thema's die op de peuterspeelzalen worden uitgevoerd. De meerwaarde van de ouderbetrokkenheid ligt in het geven van een

vervolg in de thuissituatie aan dat waar de kinderen op de peuterspeelzaal mee bezig zijn. Ouders ontvangen een thema brief waarin dit wordt uitgelegd en suggesties voor thuis worden aangeboden. Tevens worden ouders digitaal via sociale media op de hoogte gehouden waar de peuters die dag mee bezig zijn geweest d.m.v. het delen van foto's en informatie. Zo zijn ouders direct betrokken en kunnen specifiek gebeurtenissen van die dag terugvragen.

Er is een onderscheid tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie (Onderwijsraad 2010). Bij ouderparticipatie gaat het om actieve deelname van ouders aan activiteiten op de peuterspeelzaal of school. Het kan gaan om informele vormen van ouderparticipatie, zoals het leveren van hand- en spandiensten, en om formele vormen, zoals zitting hebben in ouderraad, medezeggenschapsraad of schoolbestuur.

Ouderbetrokkenheid kan zowel thuis plaatsvinden, als op de peuterspeelzaal. Voorbeelden van ouderbetrokkenheid thuis zijn: voorlezen, rijmen, gesprekjes voeren over de peuterspeelzaal. Ouderbetrokkenheid heeft het meeste effect op de ontwikkeling van kinderen.

Fasering in ouderbetrokkenheid peuters:

De kern van ouderbetrokkenheid is dat ouders ondersteuning krijgen bij de wijze waarop zij thuis de ontwikkeling van hun kind stimuleren. Daarvoor is een aantal stappen nodig:

- Een relatie opbouwen : Ouderbetrokkenheid begint met het opbouwen van een band met ouders. De belangstelling die Stichting Peutereiland heeft voor de thuissituatie van de kinderen, is belangrijk voor de ontwikkeling en is een voorwaarde voor de ouderbetrokkenheid thuis. Dit begint met het kennismakingsgesprek. En soms met een huisbezoek door de pm'er. Op die manier ontstaat er een relatie tussen de peuterspeelzalen en de ouders.
- Informatie uitwisselen: De volgende stap is dat pm'ers ouders informeren over wat zij doen voor de kinderen en hen op de hoogte houden van de ontwikkeling van hun kinderen. Dit is een wederzijds proces. De pm'er en ouder bespreken samen hoe het gaat met kind.
- Hulp en ondersteuning geven: Stichting Peutereiland biedt ouders hulp en ondersteuning bij wat zij thuis met het kind kunnen doen. Ouders hebben behoefte aan praktische tips over wat zij thuis met hun kind kunnen doen. Bijvoorbeeld: welke spelletjes kun je doen? Welke boeken zijn goed om voor te lezen? Hoe praat je met je kind tijdens alledaagse handelingen?

Ouders doen mee met

Onderzoek toont aan dat als ouders thuis extra met het kind bezig zijn, in aansluiting op wat het kind op de peuterspeelzaal doet, dit een positief effect heeft op de ontwikkelingskansen van kinderen. Om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten hebben de ZIJN peuterspeelzalen ouders nodig die zowel opvoedings- als onderwijsondersteunend gedrag vertonen. Dit komt in uiting in:

- Steunen, sturen en stimuleren; Ouders tonen affectie, zijn warm, bieden emotionele steun en hebben respect voor de autonomie van het kind. Ouders geven ook leiding aan hun kinderen, maken duidelijk wat ze verwachtten, stellen grenzen, houden toezicht en sturen bij wanneer het verkeerd gaat. Ze moedigen hun kinderen aan

nieuwe dingen te leren, op ontdekking te gaan, te spelen, te praten, vrienden te maken en problemen op te lossen.

- Een verdiepende communicatie met hun kinderen; kenmerken van verdiepende communicatie zijn; ingaan op ervaringen en gevoelens, informatief, doorvragend, kritisch, gevarieerd.
- Een rijke leef- en leeromgeving via informeel leren: ouders bieden kinderen een rijke leeromgeving aan in de dingen van alledag: praten en genieten van de dagelijkse dingen, zingen en voorlezen, het delen van gevoelens. Vooral de interactie tussen ouder en kind is bepalend. Een boekje lezen is zinvol, maar de manier waarop ouders voorlezen en contact maken met hun kind is belangrijk.

Om bovenstaande redenen is het van belang dat ouders thuis samen met hun kind(eren) ontwikkeling stimulerende activiteiten doen die aansluiten op de peuterspeelzaal activiteiten. De pm'ers informeren ook regelmatig over de activiteiten die uitgevoerd zijn en vermelden dit ook in de nieuwsbrieven en/of via sociale media. Zo kunnen ouders thuis activiteiten doen die hierop aansluiten.

Werken aan thuisactiviteiten geadviseerd vanuit Stichting Peutereiland kunnen zijn;

- Uk en Puk activiteiten voor ouder en kind; een nieuwsbrief bevat activiteiten die ouders thuis met hun kind(eren) kunnen doen. Uk en Puk thuis sluit aan bij de thema's van Uk en Puk. De activiteiten zijn vooral gericht op taalontwikkeling en sluiten aan bij de dagelijkse bezigheden als boodschappen doen, tanden poetsen, opruimen en voorlezen. Voor peuters is Uk en Puk Thuis herkenbaar, leuk en leerzaam. En de ouders zijn extra betrokken bij de ontwikkeling van hun kind. De pm'ers koppelen met ouders en kinderen terug of en hoe de activiteiten thuis zijn uitgevoerd. Hoe borgen? (infobord of fotohoekje)
- In een thema bijeenkomst worden ouders door de pm'er geïnformeerd over hoe ze met hun kind(eren) activiteiten kunnen uitvoeren.
- Het stimuleren van voorlezen thuis (Boekenpret wordt ingezet door de gemeente in samenwerking met de bibliotheken om taalontwikkeling bij jonge kinderen te stimuleren)
- Het verzamelen van spulletjes voor het actuele thema van de peuterspeelzaal.
- Sociaal spel: In de groep wordt met doelgerichte activiteiten gewerkt aan het stimuleren van de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Met de bijbehorende ouderkaarten worden ouders betrokken bij sociaal spel. Hierdoor weten ouders waar hun kind in de groep mee bezig is.
- Oudercontactschrift: de pm'er schrijft wat op over het kind en de ouder kan thuis iets opschrijven over het kind. Denk hierbij aan een bijzondere uitspraak, het spelen van het kind, een gebeurtenis, etc. Zo is er sprake van een goed doorlopende lijn tussen de peuterspeelzaal en thuis.
- Organiseren van ouder-kind activiteiten: spelinloop, meedraaiochtenden in de groep.

Stichting Peutereiland werkt nauw samen met het CJG. Op deze manier kunnen ouderbetrokkenheid en opvoedingsondersteuning worden gecombineerd. Dat is een goede manier om ouders enerzijds vaardigheden aan te leren om hun kind te ondersteunen en

anderzijds inhoudelijk toe te rusten voor ontwikkeling stimulerende activiteiten die zij thuis kunnen doen.

Tot slot:

De visie van Stichting Peutereiland is dat ouders onze partner zijn in de opvoeding van kinderen. Door die visie is het belangrijk dat ouders een belangrijke plaats innemen binnen de organisatie van Stichting Peutereiland.

Ouderparticipatie.

Zonder ouderhulp geen peuterspeelzaal! Vele handen maken licht werk!

Hulp in de Oudercommissie

Elke peuterspeelzaal heeft een oudercommissie. Deze commissie heeft o.a. de volgende taken:

- Het mede zorg dragen voor het organiseren van activiteiten.
- Het organiseren van ouderavonden in samenwerking met het personeel.
- Het adviseren over het eigen pedagogisch beleid van de peuterspeelzaal, binnen de randvoorwaarden van Stichting Peutereiland .
- Toezicht houden op inkomsten en uitgaven van het budget dat de ouderraad d.m.v. acties e.d. verkregen heeft.
- Zorg dragen voor de peuteradministratie van de peuterspeelzaal.

Het volledige reglement van de oudercommissie is als bijlage bijgevoegd.

Incidentele hulp

Te denken valt aan:

Klushulp: voor het repareren van speelgoed, ophangen van schilderij, enz.

Schoonmaakhulp: 1 of 2 keer per jaar wordt heel de peuterspeelzaal grondig schoongemaakt.

Actiehulp: het inzetten van ouders om een actie mede te organiseren en/of te helpen bij de uitvoering daarvan.

Ouders die assisteren bij incidenteel grote groepsactiviteiten, waar ook meerdere (1 volwassene op 3 kinderen) ouders bij betrokken zijn. (Denk aan schoolreis, sinterklaas, speldag, kerst-eten)

Ouders die incidenteel (1 x in de 2 maanden) een korte tijd (max anderhalf uur) op de peuterspeelzaal aanwezig zijn voor ouderbetrokkenheid. (Denk aan koffieochtenden, voorleesinstructie, themaopeningen en sluitingen, kijkkuurtje)

Verjaardagen van kinderen.

Communicatie

Er zijn vaste momenten die vragen om communicatie:

Voor het bezoek van uw peuter aan de peuterspeelzaal.

Internet is tegenwoordig hét medium. Op www.peutereiland.nl zijn alle belangrijke zaken te

vinden. Zijn er vragen waarop u de antwoorden niet kunt vinden, of als u specifieke vragen heeft, dan is het altijd mogelijk om contact op te nemen met de toekomstige pm'er van uw kind. U ontvangt vooraf altijd een informatie boekje.

Indien uw peuter op de peuterspeelzaal zit.

Ouders kunnen de pm'ers informeren over het wel en wee van hun kind bij het brengen en halen. Zaken die van invloed kunnen zijn op het gedrag van het kind, zoals b.v. een geboorte of sterfgeval binnen de familie of een opname in het ziekenhuis, kunnen worden doorgegeven aan de pm'ers die dan rekening kunnen houden in het begeleiden van het kind. Als de informatie gevoelig en of vertrouwelijk is, kan de ouder verzoeken om een privé gesprek met de pm'er(s).

Bij de ingang hangt een informatie bord. Hierop hangen alle belangrijke zaken die van toepassing zijn. Vergeet hier dus niet regelmatig op te kijken. Indien het onderwerp erom vraagt ontvangt u van de pm'er een brief. Ouders kunnen tevens een nieuwsbrief ontvangen vanuit Stichting Peutereiland waarin belangrijke wijzigingen en aankondigingen van komende wijzigingen staan beschreven die voor hen relevant zijn.

De peuterspeelzaal; een onderdeel van lokaal jeugdbeleid.

De peuterspeelzaal staat midden in de samenleving en is onderdeel van het lokale jeugdbeleid. Concreet komt het erop neer dat de peuterspeelzaal contacten heeft met o.a. basisscholen, centrum jeugd en gezin, consultatieburo. De overleggen met deze instanties zijn structureel, andere incidenteel.

Lokaal Educatieve Agenda (LEA)

In dit overleg waarbij vertegenwoordigers van de gemeente, Centrum Jeugd en Gezin, basisonderwijs, voortgezet onderwijs, peuterspeelzalen en kinderopvang zitten, worden jeugdzaken besproken voor jeugd van 0-23 jaar. Regelmatig komen werkgroepen bij elkaar om onderwerpen die bepaalde doelgroepen aangaan te bespreken. In deze werkgroepen wordt onder andere besproken:

- Op welke wijze we de taalontwikkeling moeten versterken
- Hoe we de signalering, verwijzing en samenwerking tussen de verschillende organisaties het beste kunnen afstemmen.
- Hoe we regionaal omgaan met wetswijzigingen.

Centrum Jeugd en Gezin

Er is een nauwe samenwerkingsband tussen het CJG en stichting Peutereiland.

In het kader van onze zorgstructuur heeft elke peuterspeelzaal een vaste jeugdverpleegkundige. Zij is tevens ook werkzaam op het consultatiebureau van het dorp. Minimaal 4 keer per jaar wordt door de jeugdverpleegkundige en de pm'er de ontwikkeling van de kinderen besproken. Gezamenlijk wordt er opgetrokken om het VVE-beleid op Goeree-Overflakkee vorm te geven. De arts van het CJG geeft de indicaties voor VVE-kinderen af. Pm'ers kunnen kinderen, na overleg met de ouders, aanmelden bij het CJG voor een VVE-indicatie. Het peuterspeelzaalwerk is een belangrijke professionele opvoedingsomgeving voor kinderen van 2 ½ tot 4 jaar. Daarom zijn de peuterspeelzalen een belangrijke schakel in de lokale

infrastructuur voor kinderen. **‘Preventief’** omdat een peuterspeelzaal een belangrijke bijdrage levert aan het vroegtijdig signaleren van ontwikkelingsachterstanden. Het peuterspeelzaalwerk draagt bij aan het creëren van een doorgaande ontwikkelingslijn bij kinderen. Dit maakt de peuterspeelzalen van Stichting Peutereiland tot een belangrijke partner in de uitvoering van het lokaal jeugdbeleid. Onze peuterspeelzalen zijn ketenpartner in de netwerkorganisatie Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) Hun werkterrein bevindt zich voornamelijk binnen de diverse leefgebieden waar de kinderen zich bevinden. Onze peuterspeelzalen zijn hierbij een belangrijk leefgebied. De peuterspeelzalen van Stichting Peutereiland fungeren voor ouders als een belangrijke vraagbaak bij opvoedingsproblemen. Door het laagdrempelige karakter leggen ouders vragen en problemen gemakkelijk voor waarna pedagogisch medewerkers, indien nodig, adequaat kunnen adviseren of verwijzen naar instanties voor opvoedingsondersteuning.

Voorschools Ondersteunings Team (VOT) voor overgang naar primair onderwijs

Vanaf september 2016 is mede dankzij Stichting Peutereiland het VOT opgericht. Het voorschools Ondersteunings Team is een multidisciplinair overleg m.b.t. een hulpvraag van een zorgkind in de voorschoolse periode waar een overgang naar primair onderwijs niet vanzelfsprekend is. De intern begeleider neemt deel aan het VOT overleg als afgevaardigde van de PSZ. Ouders, CJG (jeugdgezondheidszorg), JOT (integrale Vroeghulp), Specialist Jonge Kind (onderwijs) en een functionaris van de voorschool voeren overleg vanuit zowel de zorg als het onderwijs voor een juiste keuze voor een toekomstige school (of dagbesteding). Voor een bepaalde categorie zorgkinderen is het belangrijk dat een toekomstige school is toegerust op de zorgbehoefte van een kind. De specialist jonge kind geeft een onderbouwd schooladvies. De traject begeleider is een vast contact persoon tussen ouders en het VOT. De traject begeleider informeert, begeleidt en biedt ouders duidelijkheid in de te nemen stappen. Het schooladvies wordt zorgvuldig besproken in het VOT met ouders en de toekomstige school. Het doel hierbij is een goed werkende keten van signalering, diagnose en behandeling om kinderen en hun ouders waar nodig te ondersteunen in de voorschoolse periode. Hiermee wordt gezorgd voor een goede overgang en overdracht naar het basisonderwijs, zodat er onderwijs op maat kan worden gegeven.

Jeugd Ondersteunings Team (JOT)

Bij problemen rondom opvoeding en opgroeien verwijst Stichting Peutereiland door naar het Jeugd Ondersteuningsteam (afgekort: JOT) Het JOT is er voor alle ouders, jeugdigen en professionals op Goeree-Overflakkee die vragen hebben over opgroeien en opvoeden van jeugdigen van 0 tot 18 jaar. Het JOT bestaat uit zestien gezinscoaches (met ondersteunend personeel) met diverse achtergronden zoals kinder- en jeugdpsychiatrie, (ortho-)pedagogiek en de zorg voor kinderen met een beperking. Het JOT biedt passende hulp, van een enkel adviesgesprek tot intensieve begeleiding. Indien nodig wordt samengewerkt met anderen uit de sociale omgeving van uw kind, zoals school, peuterspeelzalen, consultatiebureau, jeugdarts, etc

Heeft u vragen rondom het opgroeien en de opvoeding van uw kind(eren) en komt u er alleen of samen niet meer uit, dan kan het JOT u ondersteunen. Het JOT kan op uw verzoek hulp bieden en professionals kunnen in overleg met u een vooraanmelding doen. Het JOT zal in dat geval contact met u zoeken. Als uw kind hulp nodig heeft, moet de

gemeente die altijd geven. In een gesprek bij u thuis of op kantoor bekijkt u samen met een medewerker van het JOT welke ondersteuning nodig is en het beste bij u past. Dit kan hulp zijn direct geboden door het JOT en dit kan ook specifieke hulp zijn; jeugd- en gezinsbegeleiding, dyslexie, jeugd GGZ, persoonlijke verzorging, begeleiding en verblijf van het kind buiten het gezin. In bepaalde gevallen kunt u een persoonsgebonden budget (PGB) krijgen. U kunt de noodzakelijke hulp dan zelf inkopen bij de instelling van uw keuze. Voor de specifieke hulp kunt u samen met de gezinscoach een aanvraag indienen bij de gemeente. De gemeente neemt een besluit over de gevraagde hulp, gebaseerd op het advies van het JOT.

Voordat er contact wordt opgenomen met de bovengenoemde instanties zal er altijd eerst een gesprek plaatsvinden met de ouders over de problematiek waar tegenaan gelopen wordt. Na toestemming van de ouders, maar ook vaak met de ouder, wordt er contact opgenomen met de betreffende instantie.

F: Competenties

Voor een positieve ontwikkeling en om goed mee te komen op latere leeftijd in de maatschappij hebben kinderen sociale, emotionele en gedragsmatige vaardigheden nodig.

Emotionele competenties (kijk, ik mag er zijn)

Onder emotionele competenties verstaan we het leren kennen van eigen gevoelens, ermee omgaan en ze aan anderen duidelijk kunnen en durven maken. Het gevoel er te mogen zijn en op anderen te kunnen vertrouwen ontstaat bij peuters in relatie met andere mensen.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Pm'ers stralen vertrouwen uit: de peuter kan steun zoeken en zich laten troosten, bijvoorbeeld bij het brengen. Bij het spelen gebruikt het kind de pm'er als veilig baken en zoekt nabijheid of oogcontact.
- Emoties en gedragingen van de peuter worden benoemt en gewaardeerd.
- Er wordt regelmatig met kinderen geknuffeld als kinderen daar behoefte aan hebben.

Sociale competenties (kijk, we doen het samen)

Het eigen maken van sociale competenties is ook zeer belangrijk voor de ontwikkeling van het kind. De pm'ers stimuleren de vaardigheden van het kind, niet alleen in zijn omgaan met andere mensen maar ook in het oog krijgen voor wat er in zijn omgeving gebeurt en het ontwikkelen van een groepsgevoel en een gevoel van saamhorigheid horen daarbij.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- De nadruk wordt gelegd op het bevorderen van positief gedrag door het kind veelvuldig te prijzen.
- Sociaal gedrag wordt gestimuleerd door mogelijkheden voor samenspel te bieden en bijbehorende regels te introduceren.
- Kinderen die moeite hebben met aansluiting vinden in de groep worden ondersteund.
- Ongewenste emoties of gedragingen om te buigen door grenzen te stellen, het kind af te leiden of door b.v. andere mogelijkheden aan te geven of samen met het kind te zoeken.
- Anderen aanvoelen en rekening houden met elkaars gevoelens. Het kind kan andere kinderen troosten en snapt wanneer hij of zij een ander niet moet storen.
- Het kind kan aanwijzingen van de pm'er opvolgen.
- Het kind wordt gestimuleerd om goed te kijken en na te doen, zowel volwassenen als kinderen. Het kind kan ook gedrag voordoen en andere kinderen uitdrukkelijk uitnodigen om te imiteren.
- Tijdens samen spelen stimuleren wij bij kinderen; beurten geven en nemen, snappen wat andere kinderen willen, bij het spel van andere kinderen aansluiten, conflicten oplossen en verzoenen. Het kind kan een spel beginnen en andere kinderen rollen geven.

- Kinderen gevraagd wordt zich actief bij te dragen aan het geheel en te helpen. Het kind kan helpen met opruimen, schoonmaken, jongere kinderen helpen, troosten, cadeautjes maken.

Communicatieve competenties (luister, ik kan het zelf zeggen)

De ontwikkeling van communicatieve competenties staat in nauw verband met de cognitieve competenties. Wie zijn ervaringen niet kan verwoorden, kan deze immers maar zeer moeilijk begrijpen en wordt derhalve geremd in zijn verdere ontwikkeling van denkwijze en begrip van de wereld waarin hij leeft.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Door correct Nederlands te spreken op voor de peuter begrijpelijke wijze.
- Door goed te luisteren naar de gesproken taal c.q. lichaamstaal van het kind en deze boodschap op correcte wijze te herhalen. Op deze wijze controleert de pm'er of zij het kind juist heeft begrepen.
- Door gebeurtenissen, emoties en handelingen van peuters en pm'ers onder woorden te brengen en te verklaren worden de gereedschappen aangereikt om de eigen emoties en behoeften onder woorden te brengen.
- Door regelmatig voor te lezen wordt de wereld van het kind vergroot.
- Het zingen van liedjes, het opzeggen van versjes en het doen van allerlei (kring)spelletjes.
- Door (kring)gesprekjes stimuleren wij de kinderen naar elkaar te luisteren en hun eigen belevenissen en gedachten onder woorden te brengen.

G: Cognitieve vaardigheden

Cognitieve competenties (kijk, ik voel, denk en ontdek)

Jonge kinderen zijn kleine onderzoekers. Ze willen hun wereld snappen: hun sociale wereld, hun gevoelswereld en de natuur en de dingen om hun heen. Ze verruimen hun wereld door nieuwe ontdekkingen. Bij de cognitieve competenties staat de ontwikkeling van het denken centraal. Tijdens de peuterfase begint het kind naast het puur concrete denken (iets is hard of zacht, licht of zwaar, eetbaar of niet). Ook eenvoudige begrippen als jong / oud, groot / groter, vandaag / morgen, op / onder steeds beter te beheersen. Wat meer abstracte begrippen zoals b.v. kleuren, aantallen (1, 2, veel), het benoemen van niet direct tast- of zichtbare dingen zoals b.v. de wind, krijgen steeds meer betekenis voor de peuter. Bij Stichting Peutereiland wordt een peuter begeleid in dit leren door een aanbod van activiteiten en materialen die passen bij zijn of haar leeftijd. In pedagogische termen betekent dit aansluiting zoeken bij de gevoelige periode waarin een kind zit.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Peuters worden spel materiaal aangeboden dat uitnodigt tot experimenteren, ontdekken en manipuleren.
- Het kind wordt aangemoedigd om zich te concentreren (rekening houdend met het niveau) en zijn ervaringen te verwoorden en te delen met de groep.
- Het kind wordt serieus genomen in zijn ideeën en de oplossingen die hij aandraagt voor problemen.
- De kinderen worden gestimuleerd om emoties en bedoelingen te verwoorden bij verzorgen en samenspelen: Boos, blij, verdrietig, moe, pijn, nodig moeten plassen, mee willen doen, niet mee mogen doen, enzovoort.
- De kinderen krijgen een aanbod van woorden (thema, dieren, dingen, planten, seizoenen) die afgestemd is op de leeftijdsgroep.
- Het logisch denken, oorzaak en gevolg wordt gestimuleerd.
- Ordenen, meten en tellen, verzamelen van vertrouwde dingen en materialen, behoren tot de regelmatig terugkerende activiteiten.

Opbrengstgericht spelen

In alle VVE peuterspeelzalen wordt gewerkt met het cyclische proces Opbrengst Gericht Spelen ,afgekort OGS. De nadruk ligt natuurlijk op spelen! Peuters moeten spelen, heel veel spelen! Maar spelen kan op duizenden manieren. De pm'er zorgt dat er goed gespeeld wordt. Dat de ontwikkeling wordt gestimuleerd tijdens dat spel. Spel waar kinderen van leren, zonder dat het schools is!

Opbrengstgericht spelen met jonge kinderen is kinderen doelgericht begeleiden en stimuleren op een manier die ervoor zorgt dat ze zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen. Daarbij hoort dat de ontwikkeling systematisch wordt gevolgd, en dat deze gegevens de basis vormen voor het aanbod.

OGS biedt een goede voorbereiding op groep 1 van de basisschool, doordat doelgericht wordt gewerkt aan alle ontwikkelingsgebieden (taalontwikkeling, voorbereidend rekenen, sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische ontwikkeling en zintuigelijke ontwikkeling)

Bij het stellen van doelen is gebruik gemaakt van de SLO-doelen (nationaal expertisecentrum leerplanontwikkeling). De leerlijn is een hulpmiddel dat laat zien hoe ver een kind aan het eind van de voorschoolse periode ongeveer zou moeten staan in zijn/haar ontwikkeling om vlot mee te kunnen met op het basisonderwijs. Jonge kinderen maken een grillige ontwikkeling door, maar een einddoel is wel te stellen: welk niveau heeft een gemiddeld kind aan het begin van groep 1. Het gaat hierbij om taal en rekenen, maar ook om motorische en sociale-emotionele ontwikkeling. Stichting Peutereiland is gestart met de uitwerking van de taaldoelen. De uitwerking van de andere ontwikkelingsgebieden volgt. De taaldoelen dienen als rode draad/kapstok, waar het gehele activiteitenaanbod (dus ook spontane activiteiten, de dagelijkse routines), aan gerelateerd kan worden. Zo effectief mogelijk gebruik maken van leertijd, het grijpen en kansen creëren.

Het handelen afstemmen op die doelen.

In mei 2015 is in de VVE peuterspeelzalen gestart met het werken met groepsplannen. De peuterspeelzalen zet datamuren en groepsplannen als hulpmiddelen in om opbrengstgericht en planmatig te werken aan geformuleerde doelen.

Het groepsplan is een beschrijving van het aanbod voor een bepaalde periode. De pm'er koppelt dit aanbod aan een thema bijvoorbeeld van het seizoen Herfst, een boekenpret thema of een Uk en Puk thema. Het groepsplan beschrijft welke aanpak en interventies de pm'er uitvoert om de doelen te bereiken. Het groepsplan is van toepassing op alle peuters in de groep. De pm'er is op de hoogte van de ontwikkelingslijnen die kinderen volgen, kijkt goed naar de peuter en kan hierdoor zorgen voor het juiste aanbod voor de peuters. Goed aanbod is aanbod dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau van het kind, maar ook bij de interesses van het kind. Aanbod dat gedifferentieerd is; want ieder kind is anders en heeft andere behoeften waarop afgestemd moet worden. De totale groep in het groepsplan wordt verdeeld in drie subgroepen, zodat rekening gehouden wordt met verschillen.

- Het plus arrangement, deze peuters krijgen een verkorte uitleg en/of worden oefenmomenten anders ingevuld (de peuter krijgt meer uitdaging)
- Het basis arrangement, deze peuters krijgen de basis uitleg en/of oefenmomenten (dit is het niveau van de gemiddelde groep)
- Het intensieve arrangement, deze peuters krijgen een extra uitleg of extra oefenmomenten aangeboden (bijvoorbeeld in een klein groepje of één op één tijdens een spelmoment met de pm'er)

Deze 3 verschillende arrangementen worden afwisselend aangeboden in diverse groepsvormen (kleine groep, grote groep, individueel. Ook in de grote groep is er aandacht voor differentiatie. Bijvoorbeeld tijdens het interactief voorlezen worden er diverse vragen gesteld op intensief, basis en plus niveau zodat peuters het juiste aanbod op niveau ontvangen dat aansluit bij het ontwikkelingsniveau en interesses van het kind. Aanbod dat gedifferentieerd is: want ieder kind heeft andere behoeften waarop afgestemd moet worden.

De peuterspeelzalen werken thema gericht. Voor de uitwerking van de thema's worden diverse middelen ingezet. Dit kan zijn Uk en Puk, Boekenpret thema's, maar ook seizoenen, feesten, etc.

Uk en Puk

Uk & Puk is een speels totaalprogramma voor alle kindercentra met kinderen in de leeftijd

van 0-4 jaar. Uk & Puk is thematisch opgebouwd. Een thema duurt vier tot zes weken. Binnen een thema zijn twaalf activiteiten uitgewerkt voor de verschillende doelgroepen. Elke activiteit is volgens een vast stramien beschreven, onder te verdelen in een organisatorisch gedeelte, de beschrijving van de eigenlijke activiteit (met daarin opgenomen de interactievaardigheden) en de doelen waaraan tijdens de activiteit gewerkt wordt. Met behulp van Uk & Puk grijpen en creëren pedagogisch medewerkers kansen om kinderen leerervaringen op te laten doen. Ouderbetrokkenheid kan worden bevorderd met 'Uk & Puk Thuis'. Door op de peuterspeelzaal en thuis activiteiten te doen die in elkaars verlengde liggen, krijgen kinderen meer gelegenheid om te ontdekken, vaardigheden te oefenen, woorden te leren en hun omgeving te begrijpen. Om voldoende effect van Uk & Puk te bewerkstelligen hebben de pm'er een tweejarige opleiding gevolgd, met daaraan gekoppeld consultaties op de werkvloer en individuele coaching gesprekken.

Binnen de peuterspeelzaal is OGS o.a. te zien aan:

- Een datamuur is een bord dat zichtbaar voor ouders en peuters hangt in de peuterspeelzaal en een hulpmiddel om de doelen waar gedurende een bepaalde tijd aan gewerkt wordt zichtbaar te maken voor ouders en peuters Maar ook activiteiten, hoeken en materialen kunnen op de datamuur staan.
- Kinderen krijgen een gedifferentieerd aanbod. Dit wordt van te voren voorbereid in een thema en weekplanning.
- Ingerichte themahoek met woordkaarten.
- Diverse activiteiten gerelateerd aan de ontwikkelingsdoelen.

Evalueren en volgen:

Dat betekent opnieuw kijken naar het kind. Daarvoor gebruikt Stichting Peutereiland een observatie systeem (ZO-observatielijsten). Hiermee wordt systematisch de ontwikkeling van het kind gevolgd. De pm'er volgt het kind en weet wanneer en op welke onderdelen zij het kind extra in de gaten moeten houden of wanneer zij in actie moet komen. Op basis van deze observaties kan de pm'er beslissingen nemen die voor de toekomst van een kind van essentieel belang zijn. Met als doel: komen tot een beredeneerd aanbod door gericht observeren en signaleren en opbrengsten goed in kaart brengen. En kan het aanbod aangepast worden aan de mogelijkheden van het kind en aan de mogelijkheden van de groep. De observaties zijn gebaseerd op leerlijnen op sociaal-emotioneel, visueel-motorisch en cognitief/taal gebied. De leeropbrengsten op groepsniveau worden hierdoor zichtbaar. Tevens wordt dagelijks door de pm'er een logboek bijgehouden. Een activiteit wordt geëvalueerd op kind niveau. Het groepsplan wordt na 3 maanden schriftelijk geëvalueerd op kind en op pm'er niveau. De gegevens moeten leiden tot een aanscherping van de doelen en het bijstellen van de activiteiten. Als het kind nu ongeveer daar staat, dan heeft het behoefte aan deze stimulering. Als het niet goed lukt om in een klein groepje genoeg aandacht te geven aan bijvoorbeeld woordenschat, dan is het belangrijk dat de pm'er het kind vaker apart neemt. OGS is dus cyclisch van aard. Doelen leiden tot handelen, handelen wordt geëvalueerd, evaluaties leiden tot aanpassingen van handelen en eventueel tot bijstelling van doelen.

Taal en woordenschat

Stichting Peutereiland besteedt gerichte aandacht aan mondelinge taalvaardigheid (praten en luisteren), ontluikende geletterdheid, spelen met taal en woordenschat. Er is gebruik gemaakt van de SLO doelen (expertise centrum leerplan ontwikkeling) Peuters maken kennis met de volgende SLO taaldoelen;

Woordenschat en woordgebruik:

- Vloeiend en verstaanbaar vertellen: _Vertelt over wat hij geeft gedaan of meegemaakt op verstaanbare en begrijpelijke wijze, maakt eenvoudige samengestelde zinnen, maakt zinnen met een voegwoord.
- Luisteren: _kan enkelvoudige instructie begrijpen en uitvoeren, luisteren naar de ander, kan 5 minuten luisteren naar een op leeftijd afgestemd verhaal en ontwikkelt verhaalbegrip.
- Gesprekjes voeren: Gespreksregels leren 'luister naar de ander', 'om de beurt praten', beantwoorden van wie, wat, waar vragen, aanwijsvragen, luistervragen, voorspelvragen, kan gesprek voeren met pm'er en een ander kind.
- Mening uiten en vragen stellen: _Het kind vraagt om hulp, stelt 'waarom' vragen om ergens meer te weten over te komen, verwoord zijn mening en gebruikt hiervoor 'ik vind' zinnen, leert vergelijkingen te maken en zijn mening te geven.

Ontluikende geletterdheid:

- Boekoriëntatie: Genieten van voorlezen, inzicht krijgen hoe een boek in elkaar zit (kaft, letters, verhaal en tekeningen, van voor naar achter lezen), begrip krijgen van de rol van geschreven taal.
- Verhaalbegrip: een voorgelezen verhaal begrijpen. Kunnen vertellen waar het verhaal over gaat (begin, midden, einde, het onderwerp)

Vorbereidend rekenen

In de peuterperiode is het van belang om ook aandacht te besteden aan voorbereidend rekenen. Vorbereidend rekenen wordt ook wel 'ontluikende gecijferdheid' genoemd. De SLO doelen voorbereidend rekenen worden ingezet. Er wordt aandacht besteed aan activiteiten voor tellen en getalbegrip, meten (nog elementair gericht op vergelijken en het ontdekken van tegenstellingen), ruimte en vormen. Het gaat hier altijd om een eerste oriëntatie. Vanaf januari 2017 gaan alle peuterspeelzalen van Stichting Peutereiland aan de slag met de doelen 'ontluikende gecijferdheid' tijdens het opbrengst Gericht Spelen.

Tellen en beginnend getalbegrip.

- Vergelijkingen ordenen: een op een relaties maken van voorwerpen die bij elkaar horen in het dagelijks leven en voorwerpen groeperen (kleur, vorm, eigenschap)
- Beginnend getalbegrip: Verschil zien tussen kleine hoeveelheden (1,2,3, of veel), in een oogopslag hoeveelheden tot 3 herkennen, oriënteren op de telrij tot en met 6.
- Functie van tellen ontdekken (het tellen hoeft nog niet goed te gaan): opzeggen van de telrij (voorwerpen of personen aanwijzen en hardop tellen t/m 6)

Meten

- Vergelijkingen en ordenen (tegenstellingen); op lengte/grootte (lang-kort, groot-klein), op inhoud (wat past in wat?)

Ruimte en vormen

- Lichaamskennis: lichaamsdelen aanwijzen en benoemen, imiteren van eenvoudige lichaamshoudingen, lichamelijk verkennen van de omgeving.

Oriënteren

- Vaste plaats van voorwerpen kennen, beheersen van basale ruimtelijke begrippen (voor, onder, naast, achter)

Construeren

- Eenvoudige constructie maken (met knutselmateriaal), bouwen met constructiemateriaal (blokken, duplo).

Motoriek

Onder motoriek vallen zintuigelijke waarneming, beweging en fijne motoriek. De pm'ers werken aan plezier hebben in bewegen sterker worden, balans, springen, lopen, spelen met de bal (leren schoppen, gooien en vangen) en bewegen op muziek. De bewegingsactiviteiten worden uitgevoerd met Het Werkboek Gymkids (themalessen) en thema gericht m.b.v de Uk en Puk methode.

Zintuigelijke waarneming

- Auditieve waarneming (horen)
- Visuele waarneming (zien)
- Zintuigelijke waarneming overig (voelen, proeven, ruiken)

Beweging

- Plezier hebben in bewegen
- Sterker worden: met lichte voorwerpen sjuwen
- Balans: op de tenen staan en een stukje lopen; ergens opklimmen; (met twee benen tegelijk) springen.
- Met de bal: met 2 handen gooien; wegschoppen.
- Lopen; soepel lopen; tempo versnellen (snel lopen, nog geen rennen)
- Bewegen op muziek.

Fijne motoriek

- Gericht bewegen en pakken (oog-handcoördinatie)
- Werken met nieuwe materialen: hanteren van een plakselkwast; papier vol plaksel smeren; oefenen met scheuren; oefenen met een schaar (nog geen juiste greep)
- Teken en verver: verf op een blad smeren (vingerverf of grove kwast); met brede kwast of vingers verven en gehele vlak vullen.

- Potlood en kwast hanteren.
- Oefenen met de handen en de vingers: manipuleren (dingen met 1 hand vasthouden, verplaatsen); de vingers afzonderlijk gebruiken (vingerspelletjes)

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Sociaal-emotionele competenties hangen nauw met elkaar samen. Om te zorgen dat de belangrijkste ontwikkelingstaken van peuters aan bod komen (zie uitleg hoofdstuk ... competenties) wordt er gewerkt aan 4 competenties:

- Zelfkennis
- Zelfvertrouwen
- Rekening houden met anderen
- Samen spelen/werken

H: Schoolmotivatie

Om de ontwikkeling en betrokkenheid van een kind te stimuleren, sluiten de pedagogisch medewerkers zoveel mogelijk aan bij de interesses van de kinderen. Hierbij wordt rekening gehouden met de leef- en belevingswereld van het kind.

Onder leefwereld wordt er gekeken naar het milieu waarin uw kind opgroeit. De leefwereld van een kind kan heel erg breed zijn. In de thuissituatie moet er op het niveau van leefwereld worden gekeken naar uw gezin (partner, broers / zussen of andere mensen die in huis wonen), maar ook naar de waarden en normen binnen het gezin. Deze waarden en normen verschillen per gezin. Misschien is het in uw gezin gebruikelijk dat uw kind mee helpt in het huishouden en in het andere gezin is dat niet van toepassing.

Onder de leefwereld van een kind valt ook de peuterspeelzaal. Daar kunnen weer hele andere waarden en normen van belang zijn. Een kind zal zich anders ontwikkelen op de peuterspeelzaal dan in de thuissituatie. Er worden bijvoorbeeld al hele andere soorten gesprekken gevoerd. En ook is de groepssamenstelling in de klas van een kind veel groter en is de groep erg divers (er zijn meer verschillen doordat de groep groter is).

Bij de belevingswereld wordt er eigenlijk gekeken naar de wereld vanuit het kinderspectief. Wanneer een volwassene vanuit het kinderspectief naar de wereld wil kijken, dan verplaatst hij/zij zich in het kind. Wanneer het kind 4 jaar oud is, vindt het kind andere dingen interessant dan wanneer het kind 12 jaar oud is.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

Afstemmen van diverse thema's die aansluiten bij de interesse en de belevingswereld van het kind (de seizoenen herfst, zomer, winter, etc), Uk en Puk thema's, ingerichte themahoeken, voorleesboeken/prentenboeken (boekenpret)

Voor alle kinderen is het belangrijk om succes ervaringen te boeken. De pm'ers zorgen voor positieve feedback en complimenten. Hierdoor bouwt het kind zelfvertrouwen op en durft uitdagingen aan te gaan.

Schoolmotivatie wordt beïnvloed door onder meer ouderlijke attitudes, ouderbetrokkenheid en aanmoediging. Stichting Peutereiland maakt gebruik van OGS (Opbrengst Gericht Spelen) en o.a. het VVE-programma Uk en Puk om de ontwikkeling te stimuleren. De peuterspeelzalen zijn gericht op brede ontwikkelingsstimulering van jonge kinderen, zodat zij met succes de basisschool kunnen volgen. Er is aandacht voor kinderen die extra steun nodig hebben of verrijking nodig hebben. De kinderen worden breed in hun ontwikkeling gestimuleerd door een combinatie van spelen, werken en leren. Kinderen die extra steun nodig hebben, krijgen speciale aandacht in de vorm van taalstimulering en spel. Ouders worden betrokken bij het programma door onder andere thuis met hun kind activiteiten te doen die aansluiten bij wat het kind in de speelzaal of op school heeft gedaan. (d.m.v. de themabrief of sociale media app) Zie uitleg hoofdstuk 'Steun van belangrijke volwassenen'.

I: Positieve identiteit

Positieve identiteit gaat om hoe kinderen zichzelf zien. Het gaat om hun eigenwaarde, positieve verwachtingen.

Identiteit ontwikkelen

Baby's beseffen nog niet dat er een onderscheid is tussen henzelf en de omgeving, maar peuters beginnen dat verschil te ontdekken. Ze merken dat ze zelf een persoon zijn, met eigen gedachten en gevoelens. Dit hele proces gaat over de ontwikkeling van hun eigen identiteit. Ze gaan zich afvragen: wie ben ik?

Dit ben ik

Pas rond 2 jaar weten kinderen als ze in de spiegel kijken: dat ben ik! Uw kind begint steeds beter te beseffen dat het zelf iemand is. Peuters gaan merken dat ze zelf dingen kunnen doen en zijn daar trots op, maar ze zien zichzelf vaak nog wel als het middelpunt van de wereld; alles draait om uw kind.

Eigen wil

Langzamerhand ontwikkelen peuters een eigen willetje. Ze willen dat alles op hun manier gebeurt. 'Zelf doen' en 'nee' zijn termen die ze vaak gebruiken. Natuurlijk kan daar niet altijd in meegaan worden. Daardoor krijgen peuters soms een [driftbui](#). Dat komt ook doordat peuters nog niet goed kunnen zeggen wat ze willen en hoe ze zich voelen. Dat geeft een gevoel van onmacht.

Ik en de ander

De peuter gaat merken dat andere mensen ook gedachten en gevoelens hebben. Vanaf een jaar of 3 begint een kind zich een beetje in te leven in andere mensen. Peuters worden zich meer bewust van de gevoelens van anderen. Wanneer anderen verdriet hebben, ziet u dan bijvoorbeeld dat uw kind probeert hen te helpen en te troosten. Toch is rekening houden met andere mensen en [zich inleven in andere mensen](#) voor uw peuter wel nog heel moeilijk. Deze ontwikkeling gaat heel geleidelijk, met kleine stapjes tegelijk. De peuter heeft hierbij steun, voorbeeld en hulp nodig. Daarbij heeft een kind behoefte aan liefde en veiligheid.

Positief zelfbeeld, zelfvertrouwen, zelfstandigheid

Liefde en veiligheid zijn voorwaarden voor een goede (sociaal-)emotionele ontwikkeling. Het is belangrijk dat het kind het gevoel krijgt dat het de moeite waard is. Dat gevoel wordt een [positief zelfbeeld](#) genoemd.

Verder is het nodig dat het kind op de ouder, de pm'er kan vertrouwen, zodat het zich veilig kan voelen en weet dat het bij een volwassene terecht kan als er iets is. Dankzij dat vertrouwen durft het kind ook meer te gaan ontdekken en krijgt het steeds meer [zelfvertrouwen](#). Daardoor wordt de peuter geleidelijk aan zelfstandiger.

De pm'ers streven naar een warme, ondersteunende relatie met de peuters en de peuters onderling.

Kinderen hebben 3 basisbehoeften:

- Behoeftte aan **relatie**
Een kind wil graag dat hij geliefd en gewaardeerd wordt door mensen om zich heen.

- Behoeftte aan **competentie**
Een kind wil zichzelf graag competent voelen en heeft hierbij geloof en plezier in eigen kunnen nodig.
- Behoeftte aan **autonomie**
Een kind krijgt een steeds grotere behoefte om zelfstandig taken uit te voeren. Een kind vindt het leuk om zelf dingen te kunnen ondernemen, zonder daarbij hulp te krijgen.

De pm'er gebruikt vijf interactievaardigheden die essentieel zijn **voor het opbouwen van een veilige, vertrouwde relatie met kinderen en met kinderen onderling.**

Door op een juiste manier met de kinderen te communiceren, voelen zij zich als persoon gewaardeerd, voelen zij zich welkom in de groep en weten ze dat ze kunnen rekenen op de pm'er!

- Emotionele steun, sensitieve responsiviteit.
- Respect voor de autonomie van het kind.
- Praten, uitleggen en luisteren.
- Structuur en rituelen
- Ondersteunen van positieve relaties tussen kinderen.

Zie voor meer uitleg hoofdstuk 1 Sociale binding.

Binnen de peuterspeelzaal is dit o.a. te zien aan:

- Een kind vrijheid te bieden, waardoor het een eigen plek binnen de groep kan zoeken en vrij kan spelen.
- Het hanteren van een structuur in de dagdelen, waardoor kinderen weten wat ze te wachten staat.
- De groep en groepsruimte een herkenbare plek te laten zijn voor de kinderen. Dit betekent dat er gewerkt wordt met een vaste groepsindeling en vaste pm'ers op de groep.
- De kinderen zodanig te benaderen dat ze het gevoel krijgen dat ze er mogen zijn. Dit wordt tot uiting gebracht door het geven van aandacht, een positieve benadering, het geven van complimenten en hulp daar waar nodig.
- Een kind proberen te begrijpen, waarbij contact met de ouders over het kind van essentieel belang is.

De zelfstandigheid wordt bevorderd door:

- Opdrachtjes te geven
- Te laten helpen
- Zelf de spulletjes weg te leggen, op te ruimen, leren zelf de jas aan te doen, kortom zelfredzaamheid bij brengen
- Te stimuleren om dingen zelf te doen en daarna pas te helpen als het niet lukt

Het gevoel van eigenwaarde wordt positief beïnvloed door:

- Te laten merken dat resultaten niet het belangrijkste zijn, maar dat het plezier in wat het kind doet voorop staat
- Een kind te stimuleren in wat het kan, eruit proberen te halen wat erin zit
- Te complimenteren

Hoofdstuk 2: In de groep

Groepsgrootte

De groepsgrootte moet zodanig zijn dat het voor kinderen in de peuterleeftijd voldoende overzichtelijk en vertrouwd is en stimuleert om contact te maken met elkaar. Ook moet de grootte zodanig zijn dat de leiding in staat is alle kinderen te ondersteunen en te stimuleren bij hun spel en de contacten met de andere kinderen.

Binnen onze speelzalen worden de volgende getallen voor groepsgrootte gehanteerd: Maximaal 15 kinderen per groep. Daarbij zijn altijd tenminste twee PM'ers op de groep aanwezig. In een groep moeten tenminste 8 kinderen zitten om de doelstelling van de speelzaal waar te kunnen maken. Wat betreft de frequentie van het bezoeken van de speelzaal is het streven vanuit pedagogisch oogpunt 2 dagdelen per week (in dezelfde groep). Dit is minimaal nodig om een ritme op te bouwen en groepsvorming te verkrijgen.

Kinderen met een VVE-indicatie komen 4 keer per week naar de peuterspeelzaal.

Dagindeling.

Het is belangrijk een vaste dagindeling aan te houden, continuïteit van dagindeling biedt de kinderen emotionele veiligheid. De dagindeling bestaat uit de volgende componenten: vrij spel (meestal na binnenkomst, het materiaal staat klaar), in de kring, eten en drinken, een door de leiding geplande activiteit, vrij spelen binnen of buiten.

Lokaalindeling.

Geen van de 15 peuterspeelzalen binnen Stichting Peutereiland hebben eenzelfde zaal tot hun beschikking, toch zijn er vele overeenkomsten:

- De binnenruimte van de speelzaal heeft per groep een verblijfsruimte die specifiek is ingericht als speel/werkruimte voor een groep peuters. Ieder kind heeft tenminste 3,5 vierkante meter tot zijn/haar beschikking.
- De buitenruimte is voldoende beveiligd en per kind is tenminste 4 vierkante meter beschikbaar.
- Bij de inrichting van de binnen- en buitenruimte wordt rekening gehouden met de verschillende behoeften van een kind (rustbeweeglijkheid, openheid-beslotenheid) en met overzichtelijkheid, bereikbaarheid en functionaliteit. Er is voldoende en veelzijdig spel materiaal aanwezig, zodat alle aspecten van de ontwikkeling gestimuleerd kunnen worden.

Wennen.

Voor het eerst naar de peutergroep; voor het ene kind is het een groot avontuur, voor het andere kind is het aanvankelijk 'best wel eng'. De ouder/verzorger kan het beste inschatten hoe zijn/haar kind tegen de nieuwe situatie aankijkt. Sommige kinderen hebben echt een wenperiode nodig, omdat het voor hen voor het 'eerst' is dat ze het veilige beschermde

wereldje van thuis verlaten. De pm'er zal hier alert op zijn; meegaan met de peuter in het proces van vertrouwen krijgen in de ander en het loslaten van de ouder/verzorger. Omdat de eerste keer naar de peutergroep gaan zowel voor kind als ouder erg spannend is, volgen hier enkele tips om het gemakkelijker te maken:

- Licht uw peuter van te voren goed in over wat er gaat gebeuren en vertel er ook bij dat u hem of haar weer komt ophalen.
- Geef uw kind een knuffel of een ander vertrouwd voorwerp mee als het daarmee getroost kan worden.
- Zorg dat u bereikbaar bent zodat de pedagogisch medewerkers u kunnen bellen als het verdriet te groot is.
- Zeg altijd tegen uw kind dat u weggaat, dus niet stiekem weggaan. Maak het afscheid nemen zo kort mogelijk.

De eerste kennismaking.

Een ouder/verzorger meldt zijn of haar peuter aan via de website. De eerste kennismaking is per locatie verschillend. Iedere ouder ontvangt een algemeen informatie boekje en een gekleurd inlegvel met daarop specifieke informatie over de peuterspeelzaal waar de ouder/verzorger zijn of haar kind aanmeldt. Daarin worden alle afspraken over de eerste kennismaking en het wenbeleid uitgelegd.

Bij het eerste telefonisch contact tussen pm'er (planner) en ouder(s)/verzorger(s) kan een afspraak gemaakt worden voor een eerste kennismakingsbezoek op de peuterspeelzaal of een huisbezoek. Dit is afhankelijk van de pm'er, groep en overleg met ouder/verzorger. Een huisbezoek is om praktische redenen niet voor iedere pm'er of ouder te realiseren. Tijdens het huisbezoek krijgen ouders/verzorgers aanvullende informatie (en kan er informatie worden uitgewisseld en wordt er een afspraak gemaakt wanneer uw peuter voor de eerste keer naar de peutergroep komt)

De andere mogelijkheid is dat ouder/verzorger en kind worden uitgenodigd voor een kennismakingsbezoek op de peuterspeelzaal. Het informatie boekje ontvangen ouders/verzorgers voorafgaand aan het kennismakingsbezoek of tijdens het kennismakingsbezoek. Afhankelijk van locatie kan er ook een uitnodiging worden verstuurd. Tijdens de eerste kennismaking is er gelegenheid om rond te kijken en zal informatie worden gegeven aan de ouder over het reilen en zeilen van de peuterspeelzaal en kunt u informatie uitwisselen over uw kind. Bij enkele peuterspeelzalen is de mogelijkheid daar dat de peuter mag blijven na het kennismakingsgesprek.

Op het dagdeel dat uw peuter daadwerkelijk start, blijft de ouder/verzorger indien gewenst iets langer aanwezig op de peuterspeelzaal, afhankelijk van hoe het gaat. De meeste ouders/verzorgers kiezen ervoor toch zo snel mogelijk afscheid te nemen of al na een korte periode weg te gaan zodat uw kind leert om afscheid te nemen en ontdekt dat de ouder na een tijdje ook weer terugkomt. Per kind wordt gekeken wat de beste oplossing is.

Er kan een afspraak gemaakt worden dat ouder/verzorger of pm'er telefonisch contact opneemt over hoe het gaat die morgen. Als blijkt dat het kind het afscheid echt niet aan kan

en heel verdrietig blijft, dan neemt een pm'er zeker contact met ouders/verzorgers op. Of de ouder/verzorger kan in de wenperiode ook zelf bellen om te informeren hoe het gaat.

Ieder kind heeft zijn eigen temperament en ieder kind zal dan ook op eigen wijze reageren. Het tonen van respect voor de autonomie van het kind is in de beginfase extra belangrijk.

De pm'er kan zien of een kind gewend is als de volgende gedragingen bij een kind kunnen worden waargenomen.

Het kind voelt zich zichtbaar op zijn/haar gemak bij de pm'er van zijn/haar groep: hij laat zich troosten, helpen, eet en drinkt en er is communicatie tussen pm'er en kind.

Het kind speelt met of naast andere kinderen

Het kind beweegt zich vrij door de ruimte

Het kind heeft een zeker ritme in de groep gevonden.

Bij het brengen van het kind is er even de gelegenheid om informatie uit te wisselen over het kind. Deze uitwisseling vindt meestal plaats in de groep. Wanneer het kind wordt opgehaald, is er even tijd om informatie uit te wisselen. Doordat alle ouders de kinderen tegelijk komen halen is deze informatie-uitwisseling kort van duur. Wanneer de ouder/verzorger een pm'er uitbreider wilt spreken, dan kan er apart een afspraak worden gemaakt.

Afscheid nemen.

De peuter en ouder worden persoonlijk begroet bij het binnenkomen. De meeste ouders blijven nog even spelen, waardoor de overgang van thuis naar de peuterspeelzaal gemakkelijker verloopt. Als de ouder vertrekt, helpt de pm'er als het nodig is bij het afscheid nemen. Het is vooral voor de jonge peuters erg belangrijk, dat hier zorgvuldig mee wordt omgegaan. Peuters moeten weten wanneer hun ouder er nog wel is en wanneer niet. Vertrekken zonder afscheid nemen maakt peuters angstig en onzeker. Duidelijkheid wordt gegeven doordat de pm'er samen met de peuter de ouders uitzwaait. Ook voor een peuter, die als gewend is op de opvang kan het moeilijk zijn om afscheid te nemen. Voor andere peuters is het juist goed om het afscheid zo kort mogelijk te houden. Het langer blijven van de ouder heeft hier een omgekeerd effect. De pm'er bepaalt samen met de ouder het juiste moment van afscheid nemen. Peuters kunnen zich alleen veilig en vertrouwd voelen als ze weten, dat ze ok weer worden opgehaald. Door het aangeven van een duidelijk oriëntatie moment wordt het tijdstip van ophalen voor de peuter zo concreet mogelijk. Aan het eind van het dagdeel komen de ouders hun peuter ophalen. Om hier alle aandacht aan te kunnen geven, zorgt de pm'er ervoor dat rond dit tijdstip alle activiteiten zijn afgerond. Voor de ouder is het leuk om te horen wat hun peuter dit dagdeel heeft gedaan. Het is belangrijk dat ouders hun kind afscheid laten nemen van de pm'er. Het dagdeel wordt afgesloten en de pm'er weet wie er weg gaat.

Veiligheid en hygiëne in de groep.

Wij streven er naar de hygiëne, de fysieke veiligheid en gezondheid van de peuter te waarborgen door de richtlijnen van de GGD betreffende hygiëne en veiligheid op te volgen.

- Hygiëne: voor het bewaken van de hygiëne worden alle door de peuters gebruikte ruimtes en materialen regelmatig schoongemaakt.

- Veiligheid: bij de inrichting van binnen- en buitenruimtes wordt er op gelet dat zich geen situaties kunnen voordoen, die bij normaal gebruik gevaar op kunnen leveren. Er wordt op toegezien dat de peuters zich niet in ruimtes kunnen begeven die niet voor hen bestemd zijn. Materialen (b.v. schoonmaakmiddelen) die gevaar op kunnen leveren worden buiten bereik van de peuters bewaard. Materialen die voor gebruik door de peuters bestemd zijn dienen geschikt te zijn voor de betreffende leeftijdsgroep (b.v. geen kleine onderdelen, niet toxisch)
- Jaarlijks wordt er door de pm'ers een Risico Inventarisatie ingevuld, om de veiligheidsrisico's op de peuterspeelzaal te inventariseren. Tevens worden de eventuele aanwezige speeltoestellen op het speelplein jaarlijks gekeurd.
- Gezondheid: bij de dagelijkse omgang met elkaar wordt rekening gehouden met elkaars gezondheid. De pm'er is spil in de peuterspeelzaal en is spin in het web van de contacten tussen de kinderen. De pm'er ziet dat ook toe op goede persoonlijke hygiëne. Jaarlijks wordt er door de pm'ers een Risico Inventarisatie ingevuld, om de gezondheidsrisico's in kaart te brengen.
- Hygiëne en veiligheid in de opvoeding: de pm'ers bevorderen gedrag m.b.t hygiëne en veiligheid, door regels te hanteren die gelden voor o.a. toiletbezoek en vieze neuzen, maar ook regels te stellen m.b.t. onveilig gedrag (b.v. gooien, duwen, slaan, etc).
- In geval van de aanwezigheid van besmettelijke ziektes of parasieten heeft de pm'er het recht om de peuter de toegang te weigeren. Er wordt hierbij uitgegaan van de richtlijnen die de GGD hiervoor geeft. Bij de beoordeling van overige ziektegevallen gaan wij uit van het welbevinden van de peuter. De speelzaal is niet ingericht op het verzorgen van zieke peuters.
- Wanneer besmettelijke ziekten of parasieten op de speelzaal voorkomen, informeren wij de ouders hierover, zodat zij maatregelen kunnen nemen.
- 2 maal per jaar wordt er met de peuters een ontruimingsoefening gehouden. We willen ze leren om in geval van nood zo snel en rustig mogelijk naar buiten te komen.
- Alle pm'ers zijn in het bezit van een BHV diploma.

Zindelijkheid

Indien nodig worden peuters verschoond. Peuters die net zindelijk zijn worden extra in de gaten gehouden. Wij ondersteunen ouders in de zindelijkheidstraining van hun kind, maar het is niet mogelijk om aan intensieve zindelijkheidstraining te doen.

Bijzondere activiteiten.

Het kan voorkomen dat we met de peuters de peuterspeelzaal verlaten. Dit kan in het kader van een bepaalde activiteit zijn, bijvoorbeeld, excursie of schoolreis. Maar bijvoorbeeld ook in het kader van een ontruimingsoefening. Ouders worden altijd op de hoogte gebracht indien we zo'n activiteit ondernemen. De pm'ers zijn verantwoordelijk voor voldoende begeleiding van de peuters.

Eten en drinken.

Met elkaar eten en drinken biedt een moment van rust. De peuters wachten op elkaar en hebben contact met elkaar en de pm'ers.

4 ogen op de groep

Dit houdt in dat altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een beroepskracht mag nog steeds alleen op de groep staan. Bij negen of meer kinderen zijn er 2 pm'ers aanwezig op de groep. Bij 8 kinderen of minder staat er een pm'er op de groep met een vrijwilligster. Zolang maar op elk moment een andere volwassene de mogelijkheid heeft om mee te kijken of luisteren.

Bij het invullen van het vier-ogen-principe in de praktijk heeft de oudercommissie een adviserende rol.

De achterwachtregeling is bij Stichting Peutereiland niet van toepassing omdat er gewerkt wordt met 2 pm'ers op de groep of bij 8 kinderen of minder 1 pm'er en een vrijwilligster.

Maatregelen en/of voorzieningen die vorm geven aan het 'vier-ogen-principe' op de Stichting Peutereiland peuterspeelzalen zijn:

- De groep is altijd bezet met twee gediplomeerde pedagogisch medewerkers.
- Iedere medewerker, stagiair en indien nodig een extra volwassen vrijwilliger is in het bezit van een geldige VOG.
- Nieuwe medewerkers mogen pas gaan werken op het moment dat hun VOG binnen is. Dit geldt ook voor stagiaires.
- Indien nodig staat het pedagogisch handelen van de peuterspeelzalen van Stichting Peutereiland staat op de agenda van het peuterspeelzaal pm'er (PLO) overleg en/ tijdens het zorgoverleg met de intern begeleider.
- In het protocol Meldcode is terug te vinden hoe we met de Meldcode werken.
- De intern begeleider komt regelmatig op de groep voor observaties.
- Stichting Peutereiland is nauwkeurig in het volgen van de regels omtrent pm'er-kind ratio.
- De toiletten en verschoonvoorziening is in de groepsruimte of grenst direct aan de groepsruimte of gang. Indien de toiletten en verschoonvoorziening gescheiden is door een muur van de groepsruimte of gang is er altijd een raam aanwezig. De achtergebleven collega in de peuterspeelzaal heeft zo ook zicht op de toiletten vanuit de speelzaal of vanaf de gang.
- Met kinderen wordt soms in een aparte ruimte gewerkt (kleine groep). In de aparte ruimte is een raam (of ramen) aanwezig. Hierdoor kunnen de medewerkers altijd toezicht op elkaar houden.
- De ramen die benodigd zijn voor goede zichtlijnen zijn niet beplakt met poster of werkjes o.i.d.
- Indien de kinderen buitenspelen, is altijd visueel contact mogelijk tussen de binnenruimte en buitenruimte.
- Bij buitenschoolse activiteiten zijn er altijd minimaal 2 volwassenen aanwezig.

Ziekte.

Ouders melden de peuters die door ziekte of een andere reden niet deel kunnen nemen, af

bij de pm'er. PM'ers vragen de ouders hun peuter thuis te houden of op te halen als het kind zich niet kan handhaven in de groep om dat het hongerig is, huilbuien of pijn heeft. Een ziek kind voelt zich niet thuis op de peuteropvang. Het is wenselijk dat de ouders de pm'er informeren als de peuter in aanraking is geweest met een besmettelijke ziekte. Omgekeerd zal de pm'er de ouders informeren als er een besmettelijke ziekte heerst op de peuteropvang. Richtlijnen hiervoor zijn aanwezig op de peuterspeelzaal in het protocol hygiëne en veiligheid van de GGD.

A: Naar de basisschool

Aan het eind van de peuterperiode vindt er een overdracht plaats, naar de basisschool.

Als uw peuter 4 jaar wordt, is het tijd om naar de basisschool te gaan. In de laatste maanden op de peuterspeelzaal vult de pm'er een overdrachtsformulier in.

De pm'er kijkt onder andere naar de volgende gebieden:

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Motorische ontwikkeling
- Spraak-taal ontwikkeling
- Speel-leer gedrag
- Zelfredzaamheid

Nadat het formulier is ingevuld wordt dit besproken met de ouders. Indien u toestemming geeft, ontvangt de toekomstige basisschool ook een exemplaar van dit formulier.

De kinderen met een VVE-indicatie krijgen een warme overdracht. De ontwikkeling van het betreffende kind wordt besproken met de juf van de ontvangende basisschool.

B: Zorgstructuur

Stichting Peutereiland heeft behoefte aan een efficiënte zorgstructuur, aandacht voor opvallende kinderen en begeleiding van de pedagogisch medewerkers die met hen werken. Door deze behoefte is er gekozen voor het aanstellen van een intern begeleider voor de peuterspeelzalen. Met ingang van januari 2015 wordt de intern begeleider in eerste instantie ingezet ten behoeve van ondersteuning van pedagogisch medewerkers in Voor- en Vroegschoolse Educatie. Zij coacht de medewerkers in Opbrengstgericht spelen, het vergroten van de ouderbetrokkenheid en het werken met een kindvolgsysteem. Dit in nauwe samenwerking met scholen en andere betrokken instanties (zoals het consultatieburo, CJG, basisschool).

Vroeg signalering: zorgen, ondersteuning en doorverwijzing

Vroeg signalering van (ontwikkelings)achterstanden bij jonge kinderen is een aandachtspunt binnen de peuterspeelzalen.

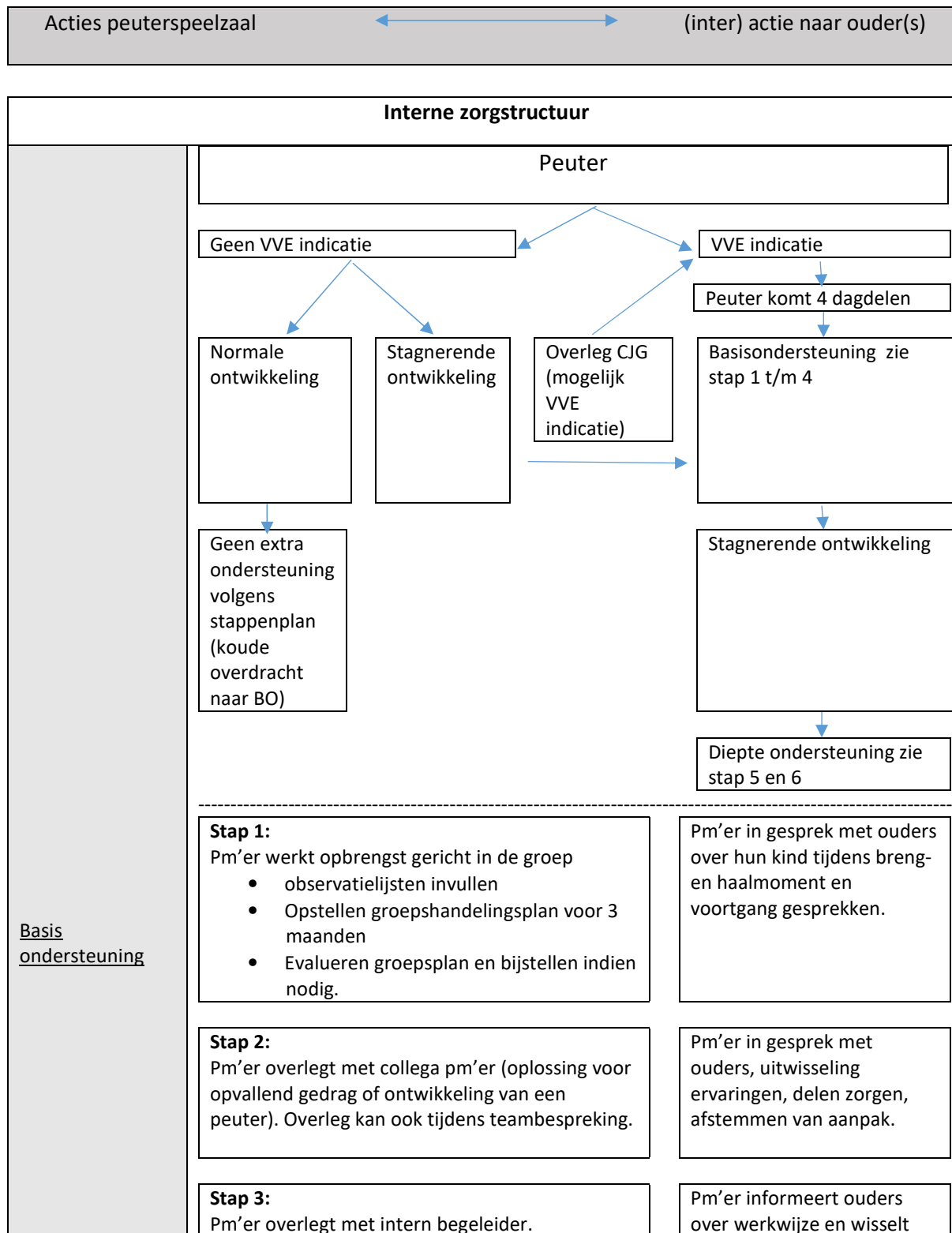
De structurele observatiemomenten en de structurele kind besprekingen met de intern begeleider bieden hier ruimte voor.

Peuters worden begeleid en ondersteund door pm'ers die deskundig zijn in het volgen van de ontwikkelingsfasen van jonge kinderen. De pm'er observeert de peuters voortdurend waardoor ze de ontwikkeling en het gedrag van de peuter kan volgen. Wanneer een pm'er zorg heeft rondom de ontwikkeling, het gedrag of de thuissituatie gaat zij een zorgtraject starten. Het zorgprotocol en het observatiesysteem is de basis waarmee pm'ers in het kader van Vroegsignalering opvallen gedrag en ontwikkelingsachterstanden kunnen signaleren. (zie zorgprotocol hoofdstuk zorgroute)

De aandachtspunten binnen de ontwikkeling van elk kind worden in de reguliere kind besprekingen besproken. Daar waar zorgen blijven bestaan wordt in samenspraak met de ouders pedagogische ondersteuning georganiseerd om het kind (en de ouders) extra te ondersteunen en/of door te verwijzen naar samenwerkingspartners in de jeugdhulpverlening (JOT).

Er is structureel contact met pm'ers en de Jeugdverpleegkundige van het Centrum Jeugd en gezin. Dit vindt 3 á 4 keer per jaar plaats, zodat risico kinderen beter geholpen kunnen worden (met toestemming van ouders)

Stroomschema interne zorgstructuur

	<ul style="list-style-type: none"> • Pm'ër meldt een kind aan • Kind bespreking • Indien nodig plaatsing in het intensieve arrangement van het groepsplan of indien nodig opstellen individueel handelingsplan. • Of verwijzing naar CJG, logopedie/ kno-arts, JOT of VOT of externe instantie. 	ervaringen uit; expertise van ouders gebruiken.
	<p>Stap 4: Pm'ër en/of intern begeleider hebben/heeft overleg met externen.</p>	Toestemming van ouders regelen. De ouders als partner-in-zorg betrekken

<u>Diepte-ondersteuning</u>	<p>Stap 5: Tussenkost door externe instantie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jeugdzorginstellingen (CJG, JOT, VOT) • Diagnostisch onderzoek • Overig, 	Toestemming van ouders regelen. De ouders als partner-in-zorg betrekken.
	<p>Stap 6: Ondersteuning /aanpassing in reguliere peuterspeelzaal in de vorm van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aangepaste voorziening voor Jeugdzorg onder/na peuterspeelzaaltijd. • Afstemming op PSZ; behandeling, hulp en ondersteuning door bv. ambulante begeleider op PSZ. 	De PSZ ondersteunt ouders bij keuzeopties zoals; Hulp op eigen PSZ. Hulp in de thuissituatie. Verwijzing SBO. Aanmelding regulier basisonderwijs met zorgarrangementen (warme overdracht naar BO).

PM = pedagogisch medewerker
 IB= intern begeleider
 HPL= handelingsplan

Stappen binnen de interne zorgstructuur (zie stroomschema)

Stap 1:

De pm'ër werkt opbrengstgericht in de groep naar aanleiding van eigen observaties en de informatie uit de observatielijsten. Tijdens de periode dat een kind de peuterspeelzaal bezoekt, worden er door de pm'ërs 3 keer standaard observaties gedaan. Deze informatie wordt met elkaar besproken en vastgelegd in de observatielijsten en kinddossier. Een professionele benadering zorgt ervoor dat er vroegtijdig wordt gesignaleerd. Naar aanleiding van deze observatielijsten en informatie van de pm'ër, wordt een groepshandelingsplan opgesteld. De PM'ër maakt een groepsplan hoe de doelen worden

bereikt, PM'er voert het plan uit en evalueert na vastgestelde tijd of de doelen zijn bereikt. Als de doelen zijn bereikt, stelt de pm'er weer nieuwe doelen op. Als de doelen niet bereikt zijn, wordt het groepsplan indien nodig aangepast. Op deze manier wordt de ontwikkeling van ieder kind nauwkeurig gevolgd en gestimuleerd. (rapportage in logboek, kind dossier, observatielijsten). Met de ouders zijn regelmatig gesprekken over (de ontwikkeling) van hun kind tijdens de breng- en haal momenten en tijdens de voortgang gesprekken.

Stap 2:

In stap 2 gaat de pm'er op collegiaal niveau op zoek naar reflectie en feedback om oplossingen te zoeken voor gestelde problemen. Samen met een collega reflecteert de pm'er op de ontwikkeling of het gedrag van kinderen die opvallen. Ook wordt begonnen met een eerste inventarisatie van de specifieke begeleidingsbehoeften. In stap 2 gaat het om uitwisselen van ideeën en oplossingen waarmee de inbrenger als het ware de volgende dag verder kan. Dit kan in 2 vormen: enerzijds kan het gaan om gesprekken tussen twee collega's. Het gaat daarbij niet om structureel gepland overleg, welke is opgenomen in de jaarplanning, maar om een incidenteel gesprek, waarbij de pm'er een collega bevraagt over (het gedrag of de ontwikkeling) van een specifiek kind. Anderzijds kan een peuterspeelzaal ook kiezen voor een vorm van intervisie of een teambespreking (Thema bespreking) waarin de pm'er haar zorgen of vragen tijdens het gedeelte van de kindbespreking inbrengt. De pm'er gaat in gesprek met ouders, delen zorgen, uitwisselen van ervaringen en afstemmen van de aanpak.

Stap 3:

Bij deze stap gaat de pm'er op zoek naar oplossingen binnen de organisatie om het kind zich op een optimale manier te laten ontwikkelen. Ouders worden vanaf het begin bij deze stap betrokken. Er wordt gebruik gemaakt van de expertise van ouders (pm'er en ouders zijn partners!)

De pm'er gaat in gesprek met de intern begeleider. Het kan zijn dat na deze gesprekken de pm'er eerst zelf aan de slag gaat en de cyclus van opbrengst gericht spelen doorloopt. Het kan echter ook zijn dat na de gesprekken al duidelijk is dat doorverwijzing (naar bv logopedie/kno-arts) of andere externe hulp nodig is. Dan verwijst de pm'er ouders meteen door zonder eerst zelf binnen de organisatie aan de slag te gaan. Indien nodig in overleg met de intern begeleider. (Vanzelfsprekend wordt er tijdens iedere stap geëvalueerd; zie cyclus Opbrengst Gericht Spelen)

Stap 4:

In stap 4 heeft de pm'er /intern begeleider/Aandacht functionaris overleg met externen. Dit kan door het kind in te brengen bij het CJG overleg (met toestemming van ouders). Er kan ook contact gezocht worden met externe instanties buiten deze geplande overlegmomenten. De informatie wordt vastgelegd in het kind dossier. Ouders worden zo veel mogelijk betrokken bij gesprekken. Voor het inschakelen van externen en uitwisseling van informatie met hen, dient de peuterspeelzaal/pm'er vooraf de ouders te informeren en om hun toestemming te vragen.

Stap 5: Tussenkoms (interventie) van externe instantie (s).

Wanneer wordt besloten tot nader onderzoek door externen, zal de intern begeleider (of het CJG) hiervoor een aanmelding doen bij de betreffende externe instantie. Er wordt informatie verzameld die nodig is voor de aanmelding. Voorbeelden van interventies zijn; observatie door een pedagoog/orthopedagoog, onderzoek bij audiologisch centrum, inzet collegiaal consulent. Ook ouders kunnen zelf initiatief nemen en contact zoeken met een externe

voorziening. Dit kan op eigen gelegenheid, maar ook na advies van de pm'rt /intern begeleider.

Stap 6:

Begeleiding/zorg op maat.

In deze laatste stap wordt begeleiding en hulp op maat gegeven in de peuterspeelzaal door een externe instantie. Ook voor deze stap is toestemming van en samenwerking met ouders nodig. Als de pm'r(s) en/of de ouders menen dat alles gedaan is om het kind te helpen en niet (meer) verwacht kan worden dat de peuterspeelzaal het kind adequaat verder kan begeleiden, dan kan overwogen worden om de peuter te plaatsen in een voorziening die verder onderzoek en/of behandeling kan bieden.

Meldcode

Stichting Peutereiland hanteert de meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld. Alle peuterspeelzaal pm'ers zijn getraind in het signaleren van kindermishandeling en (getuige zijn van) huiselijk geweld en in het nemen van de daartoe vereiste stappen richting Veilig Thuis (het vroegere AMK – advies en meldpunt Kindermishandeling en het SHG –Steunpunt Huiselijk Geweld). De peuterspeelzaalcoördinator en enkele pm'ers zijn getraind als Aandachtsfunctionaris. Stichting Peutereiland borgt deze kennis door het structureel volgen van scholing op dit gebied. Dit onderwerp wordt beschreven in de handleiding Meldcode.

C: Peuters met een verstandelijke of lichamelijke beperking of chronische ziekte.

Wij staan open voor de komst van gehandicapte en chronisch zieke peuters. In het verleden hebben op meerdere peuterspeelzalen binnen Peutereiland diverse gehandicapte kinderen gezeten. Voor het plaatsen van deze peuters moeten er echter wel een aantal belangrijke voorwaarden worden gesteld, dit om de veiligheid van de desbetreffende peuter en de andere peuters in de groep te waarborgen.

Voorafgaand aan de plaatsing zal er met de ouders van de gehandicapte of zieke peuter goed moeten worden doorgesproken wat de mate van de handicap of zorg is. De peuterspeelzalen hebben geen extra faciliteiten voor deze peuters. Ook is één op één aandacht niet mogelijk.

Zolang er op de peuterspeelzaal mogelijkheden zijn voor deze kinderen en het met het kind ook goed gaat, zal er plaats zijn. Zodra er echter een verandering in de situatie optreedt, heeft de speelzaal altijd het recht om op de plaatsing van het kind terug te komen.

Redenen om op een plaatsing terug te komen zijn:

- Als de problematiek van het kind dermate specialistisch wordt dat de pm'ers hiertoe onvoldoende toegerust zijn.
- Als het groepsbelang in het geding komt.
- Als de ontwikkeling van de betreffende peuter aanleiding geeft te denken, dat het elders beter op zijn plaats zal zijn.

Hoofdstuk 3: Informatie peuterspeelzaal locaties

Gornet, Ouddorp

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Ja

Maandagmorgen – donderdagmiddag

Juf Coby en Juf Daniëlle

Donderdagmorgen – dinsdagmiddag

Juf Coby en Juf Marga

Maandagmiddag – woensdagmorgen – vrijdagmorgen

Juf Coby en Juf Marga

Ochtend: 8:15-11:30

Middag 12:45-15:00

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Gang: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Krukel, Goedereede

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Nee

Woensdagmorgen - vrijdagmorgen

Juf Danielle en Juf Lisanne

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Keuken: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Klein Duumpie, Stellendam

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Ja

Maandagmorgen – woensdagmorgen

Juf Greet en vacature

Dinsdagmorgen – donderdagmorgen

Juf Greet en vacature

Ochtend 8:30-11:15

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Gang: standaard groepsactiviteiten en activiteiten in kleine groepen (onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Bezige Bijen, Melissant

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Ja

Maandagmorgen - donderdagmorgen

Juf Caroline en vacature

Dinsdagmorgen – vrijdagmorgen

Juf Caroline en vacature

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Pinkeltje, Herkingen

Maximaal 15 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Nee

Dinsdagmorgen-vrijdagmorgen

Juf Astrid en Juf Erika

Ochtend 9:00-11:45

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Hummelhoek, Dirksland

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: ja

Maandagmorgen – donderdagmiddag groep

Juf Petra en Juf Leonie

Dinsdagmorgen – donderdagmorgen groep Juf Marleen en vacature

Woensdagmorgen – maandagmiddag groep Juf Petra en vacature
Vrijdagmorgen- dinsdagmiddag groep Juf Marleen en Juf Leonie

Ochtend 8:30-11:30

Middag 13:00-15:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Keuken: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Pippeloentje, Middelharnis

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Ja

Maandagmorgen – donderdagmiddag Juf Judith en Juf Kristy
Dinsdagmorgen – vrijdagmiddag Juf Irma en Juf Kristy
Woensdagmorgen – maandagmiddag Juf Judith en Juf Hester
Vrijdagmorgen- dinsdagmiddag Juf Irma en Juf Hester

Ochtend 8:40-12:10

Middag 13:00-15:00

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal links: standaard groepsactiviteiten
- Speelzaal rechts: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Driewieler, Middelharnis

Maximaal 14 kinderen per dagdeel

VVE locatie: ja

Maandagmorgen – woensdagmorgen groep Juf Janny en vacature
Dinsdagmorgen – donderdagmiddag groep Juf Anja en vacature
Donderdagmorgen – maandagmiddag groep Juf Janny en Juf Anja
Vrijdagmorgen- dinsdagmiddag groep Juf Anja en vacature

Ochtend 8:50-11:35

Middag 12:50-15:35

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Kolibrie, Sommelsdijk

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: Ja

Maandagmorgen – donderdagmiddag groep	Juf Astrid en vacature
Dinsdagmorgen – vrijdagmiddag groep	Juf Diny en vacature
Donderdagmorgen – maandagmiddag groep	Juf Astrid en Juf Diny
Vrijdagmorgen- dinsdagmiddag groep	Juf Diny en vacature

Ochtend 8:45-12:00

Middag 13:00-13:45

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Nevenruimte/keuken: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Bambi, Nieuwe-Tonge

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: ja

Woensdagmorgen – maandagmiddag groep	Juf Hetty en vacature
Donderdagmorgen – dinsdagmiddag groep	Juf Hetty en vacature

Ochtend 8:30-11:45

Middag 12:45-15:00

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Kantoor: activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Kabouterhuis, Oude-Tonge

Maximaal 16 kinderen per dagdeel

VVE locatie: ja

Maandagmorgen – donderdagmiddag	Juf Erika en Marleen
Woensdagmorgen – maandagmiddag	Juf Erika en Marleen
Donderdagmorgen – dinsdagmiddag	Juf Erika en vacature

Ochtend 8:30-11:45
Middag 12:45-15:00

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Gang: standaard groepsactiviteiten en activiteiten in kleine groepen (alleen onder begeleiding)
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Peuterstad, Stad aan 't Haringvliet

Maximaal 15 kinderen per dagdeel
VVE locatie: nee

Maandagmorgen – woensdagmorgen – vrijdagmorgen	Juf Maaïke en vacature
--	------------------------

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Rakkertjes, Den Bommel

Maximaal 15 kinderen per dagdeel
VVE locatie: nee

Woensdagmorgen –vrijdagmorgen	Juf Hester en vacature
-------------------------------	------------------------

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

B'Engeltjes, Achthuizen

Maximaal 16 kinderen per dagdeel
VVE locatie: nee

Dinsdagmorgen – Donderdagmorgen Juf Corrie

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

Olleke Bolleke, Ooltgensplaat

Maximaal 16 kinderen per dagdeel
VVE locatie: ja

Maandagmorgen – woensdagmorgen Juf Marco en Juf Ingrid
Dinsdagmorgen – vrijdagmorgen Juf Marco en vacature

Ochtend 8:45-11:30

Door de kinderen worden van de volgende ruimtes gebruik gemaakt:

- Speelzaal: standaard groepsactiviteiten
- Buitenruimte: standaard buiten speel activiteiten

